

Commissie Dierenwelzijn – ethiek en Wetgeving

Houderijrichtlijnen **Cluster 1a**

Zaadetende inheemse vogelsoorten.

Passeriformes 1

Familie Emberizidae = gorzen

Familie Fringillidae = vinken

2021

Document 2021 DE&W 11

© 2021 [Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers](#)

De NBvV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de teksten van deze monografie of de toepassing van de adviezen.

Printed on demand:

Bondsbureau [Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers](#)
Bergen op Zoom

Op het voorblad: *Emberiza citrinella* - Geelgors
Foto: © Alois van Mingeroet.

Inleiding

Eén van de pijlers van de Missie van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is:
Het bevorderen van een kennis- en informatieoverdracht naar haar leden toe, waardoor zij in staat kunnen zijn hun vogels hobbymatig en duurzaam te houden, met in achtneming van de normen en waarden op het gebied van de gezondheid en het welzijn van hun vogels.

De basiskennis die nodig is op een verantwoorde wijze kooi- en volièrevogels te houden is verwoord in het “Handboek Vogelverzorging” geschreven door de Commissie Dierenwelzijn –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers.
ISBN 978-90-582129-5-5.

Aanvullend op het Handboek Vogelverzorging zijn en worden voor veel vogelsoorten “Houderijrichtlijnen” geschreven.

Op basis van de praktijkervaringen van fokkers wordt extra aandacht besteed aan de huisvesting- en verzorgingsnormen die specifiek van toepassing zijn voor de beschreven vogelsoort.

Ook het verloop van het broedseizoen wordt beschreven.

De beschreven vogelsoorten zijn opgedeeld in clusters.

Deze indeling is afgeleid van de indeling in groepen zoals die in de avicultuur gebruikt worden.

Iedere cluster is ingericht in een vermelding van de orde, familie, geslacht en soort in een alfabetische volgorde van de wetenschappelijke namen.

In de praktijk is het vaak gewenst dat een vogelliefhebber bij het aanschaffen van een nog niet eerder gehouden vogelsoort, vooraf zo volledig mogelijk wordt geïnformeerd over de specifieke kennis die nodig is om op een verantwoorde wijze de vogelsoort te houden en of er mee te fokken.

Een houderijrichtlijn is hiervoor een goede informatiebron.

Alle verschenen houderijrichtlijnen zijn, opgedeeld in clusters, beschikbaar op de website van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers. www.nbv.nl

Onlosmakelijk verbonden met houderijrichtlijnen zijn huisvestingsrichtlijnen.

In bijlage A is een huisvestingsmatrix opgenomen voor vogelsoorten die behoren tot cluster 1a.

Voorjaar 2020

Gereviseerd augustus 2021

Commissie Dierenwelzijn,-ethiek & Wetgeving NBvV

Afdeling Educatie en kennisoverdracht.

Henk van der Wal

Jan de Bruine

**Inhoudsopgave specifieke houderijrichtlijnen
cluster 1a
Zaadetende inheemse vogels**

Orde: Passeriformes

Algemene houderijrichtlijn voor zaadetende inheemse
vogelsoorten 5

Familie: Emberizidae = gorzen

Geslacht Emberiza

Emberiza calandra	Grauwe gors	12
Emberiza citrinella	Geelgors	19
Emberiza hortulana	Ortolaan	26
Emberiza schoeniclus	Rietgors	33

Familie: Fringillidae = vinken

Geslacht Carduelis

Carduelis cannabina	Kneu	40
Carduelis carduelis major	Grote Putter	47
Carduelis carduelis minor	Kleine Putter	54
Carduelis chloris	Groenling	61
Carduelis flammea cabaret	Kleine Barmsijs	67
Carduelis flammea	Grote Barmsijs	74
Carduelis flavirostris	Frater	81
Carduelis (Spinus) spinus	Sijs	88

Geslacht Carpodacus

Carpodacus erythrinus	Europese roodmus	94
-----------------------	------------------	----

Geslacht Coccothrautis

Coccothrautis coccothrautis	Appelvink	101
-----------------------------	-----------	-----

Bijlage A:

Huisvestingsmatrix voor vogelsoorten uit de clusters 1a en 1b	108
--	-----

Commissie Dierenwelzijn – ethiek en Wetgeving

Algemene Houderijrichtlijn

Zaadetende inheemse vogelsoorten

Cluster 1a

Doel van de algemene houderijrichtlijn voor zaadetende inheemse vogelsoorten.

Het doel van deze algemene houderijrichtlijn is het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met deze groep vogels die wordt gerekend tot de volière- en kooivogels.

Dit vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze groep vogels gewaarborgd is als zij in een beschermde omgeving en een gecontroleerd milieu worden gehouden.

Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het soort eigen gedrag, het in stand houden van een goede welzijn en gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Verklaring NBvV code.

De gebruikte code is opgebouwd op basis van het NBvV vraagprogramma 2020 t/m 2024

De lettercode b.v. G heeft betrekking op de sectie waarin de vogelsoort is ingedeeld.

De dan volgende cijfercode geeft met de eerste twee cijfers aan in welke groep de vogel is ingedeeld en de dan volgende cijfers geven aan wat het volgnummer in de groep is.

Soms zijn de man en de pop in opeenvolgende volgnummers aangegeven.

Soortspecifieke houderijrichtlijnen.

Naast deze algemene houderijrichtlijn zijn voor meerdere soorten afzonderlijke houderijrichtlijnen geschreven.

Deze zijn verzameld in de documenten Houderijrichtlijnen Cluster 1a en 1b Documentnummers 2020 DE&W 11 en 2020DE&W 12

Taxonomie

In cluster 1a zijn alleen de families en geslachten opgenomen van aantoonbaar in Nederland gehouden vogels waarvoor houderijrichtlijnen beschikbaar zijn en die behoren tot de Orde Passeriformes.

Cluser 1a

Familie	Geslacht	Soorten
Emberizidae	Emberiza	4 soorten
Frigillidae	Carduelis	8 soorten
	Carpodacus	1 soort
	Coccothrautis	1 soort

Land van herkomst

Zaadetende inheemse soorten komen voor in geheel Europa.

Voor sommige soorten is hierop een uitzondering.

Niet alle vogelsoorten komen voor in bijvoorbeeld de Scandinavische landen en Noordoost Europa.

Dit wordt in de afzonderlijke houderijrichtlijnen aangegeven.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoorten is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

Opmerkingen:

Inheemse zaadetende vogels hebben de status van "inheemse beschermde" vogelsoort. Het houden van en fokken met deze soorten is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de zaadetende inheemse vogelsoorten toegestaan is als de vogels voorzien zijn van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden hebben waaruit blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

Voor inheemse zaadetende vogels, die als kooi- en volièrevogels worden gehouden, kunnen aanvullende beschermende maatregelen vastgesteld zijn in o.a.

Verdrag van Bern;

Verdrag van Bonn

Status IUCN Red List.

De status op de IUCN Red List of Threatened Species geeft de mate van bedreiging op het voortbestaan van een vogelsoort aan. De gradaties die daarbij worden onderscheiden zijn uitgestorven (EX), uitgestorven in het wild (EW), kritiek = ernstig bedreigd (CR), bedreigd (EN), kwetsbaar (VU), gevoelig (NT), van bescherming afhankelijk (CD), niet bedreigd = veilig (LC).

Het is sterk afhankelijk van de soort welke gradatie van toepassing is.

De van toepassing zijnde status moet per soort vastgesteld worden en staat vermeld op de houderijrichtlijn van een beschreven soort.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een

houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van voliëre- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen¹ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een zaadetende inheemse vogelsoort lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van voliëre- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze wordt uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor zaadetende inheemse vogels

Deze vogels kunnen ondergebracht worden in met struiken en heester, riet, bamboe en hoog gras beplante buitenvoliëres, maar ook in grote binnenvluchten en vluchtkooien.

Als de vogels in broedkooien worden gehuisvest dan verdient het de voorkeur per koppel een kooi te gebruiken met de minimale afmetingen van 80x40 x40 cm.

De zitstokken worden dan aan de uiterste zijden aangebracht.

Op deze manier hebben de vogels ook in een kooi voldoende vliegruimte.

Als vogels binnen worden gehouden moet de luchtvochtigheid schommelen tussen 60 tot 70%.

De luchtkwaliteit in de vogelverblijven moet goed zijn; schoon en voldoende geventileerd.

De temperatuur binnen moet niet lager zijn dan 10° C terwijl de maximale temperatuur niet hoger dan 30° C moet bedragen.

¹ Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en voliërevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

Vogels die in een buitenvolière zijn ondergebracht moeten bij vorst bij voorkeur naar binnen worden gebracht.

De vogels blijven vrijwillig buiten vliegen bij temperaturen minder dan 15° C.

Vogels zijn gevoelig voor mist/vocht.

In de herfst met nachten met kans op nevel, mist, koude en regen worden de vogels binnen gehouden.

Inheemse vogelsoorten hebben daglicht nodig. Alleen dan krijgen ze voldoende tijd voor voedselopname en de opbouw van een algemene conditie.

Uitgangspunt is dat de vogels tenminste 15 uren daglicht krijgen. Tijdens de rustperiode is een minimum van 12 uur voldoende.

Licht is belangrijk, daarom moeten binnenvoerblijven voorzien worden van kunstmatige verlichting door middel van verlichtingsarmaturen. De voorkeur gaat uit naar het gebruik van lichtbronnen die ook een hoeveelheid UV straling uitzenden.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de inheemse zaadetende vogels is aanvullend onderstaand van toepassing:

Het zijn als regel sociale vogels die in een ruime volière goed samengehouden kunnen worden met tropische vogels. Voorbeelden daarvan zijn zebra-vinken, andere gorzen soorten, spitsstaartamadines, Chinese dwergkwartels, Forbes papegaaiamadines.

Indien het gedrag van een inheemse vogelsoort hiervan afwijkt, wordt dit vermeld in de afzonderlijk geschreven houderijrichtlijn.

Het fokken met de zaadetende inheemse vogelsoort.

Inheemse vogelsoorten zijn in het tweede jaar broedrijp.

Het broedseizoen begint in het voorjaar zo tussen maart en april.

Ze maken zelf een nestje op de grond, in een rietpol of tussen de beplanting.

Per broedseizoen worden niet meer dan twee broedrondes mogelijk gemaakt. Afhankelijk van de omstandigheden kan een derde broedronde ingelast worden.

In iedere broedronde worden 3 tot 5 eitjes gelegd. Na het leggen van het laatste eitje begint de pop te broeden.

De broedtijd bedraagt zo'n 13 - 14 dagen.

Het gemiddelde uitkomstpercentage is 90 – 100%.

De jonge vogels worden bijna uitsluitend gevoerd met insecten. Als de pop al weer zit te broeden in een door de man nieuw gemaakt nest worden de jonge vogels gevoerd door de man.

In de periode tot aan de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

De jongen komen goed door de jeugdruï.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoorten wordt gefokt. Door de NBvV zijn voor de meeste inheemse vogelsoorten standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

Zoals de aanduiding die al vermeld zijn de vogelsoorten zaadeters.

Fabrieksmatig worden voor deze vogelsoorten hoogwaardige zaadmengsels aangeboden.

Specifieke voedingsbehoeften zijn opgenomen in de afzonderlijke houderijrichtlijnen.

De samenstelling kan ook variëren afhankelijk van de verschillende seizoenen die de vogels doormaken zoals het broedseizoen, de ruiperiode, het tentoonstellingsseizoen en de rustperiode.

Naast zaden hebben de vogels ook behoefte aan dierlijke eiwitten. Deze kunnen in de vorm van zachtvoer of eivoer aan de vogels worden verstrekt.

Dit type voer wordt ook fabriekmatig aangeboden maar er zijn ook veel vogelliefhebbers die hun eigen eivoer op kundige wijze maken.

Kiemzaden, groenten en fruit kunnen een aanvulling vormen op de voeding van de vogels. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met de hoge vochtwaarden die geen echte voedingswaarde hebben.

Gespecialiseerde fokkers geven hun vogels in het broedseizoen als voedingssupplement ook diepvries pinkies en buffalowormen. Dit vanwege een hoog eiwit gehalte, goed voor de groei van de jonge vogeltjes en het in broedstemming brengen van volwassen vogels. Voorkomen moet worden dat er een overdosering van dierlijk eiwit optreedt. Soms zal de pop dan vroegtijdig de jongen verlaten en opnieuw beginnen te nestelen.

Voor een goede spijsvertering is het nodig dat de vogels over kiezel en grit kunnen beschikken.

Vogels hebben ook mineralen nodig. Deze zitten onvoldoende in de zaadmengsels. Tekorten aan mineralen kunnen ernstige gezondheidsproblemen geven. Om dit te voorkomen zijn diverse zachtvoerders en zelfs voedingssupplementen beschikbaar.

Dagelijks dient schoon drinkwater in drinkfonteintjes of drinkflesjes te worden aangeboden waarbij deze fonteintjes of flesjes ook dagelijks schoongemaakt worden.

Dagelijks hebben vogels ook schoon badwater nodig voor het onderhoud van de bevedering. Badwater moet slechts een beperkte tijd per dag worden verstrekt om vervuiling tegen te gaan. In volières en vluchten moet een voorziening worden getroffen dat vervuiling van de bodembedekking tegen gaat.

In kooien kan badwater verstrekt worden door middel van kunststof badjes die tijdelijk voor de kooi worden gehangen. In volières kan badwater worden vertrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Inheemse vogelsoorten die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

Identificatie en registratie.

Inheemse vogelsoorten moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij o.a. de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden, waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe die de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is niet voor alle soorten verplicht. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van inheemse vogels als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels. Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Wenselijk is om naast een controle op de sekse van de dieren, ook op ziektes te laten controleren door middel van een bloedafname.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de inheemse vogelsoorten is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat een inheemse vogelsoort een kans van overleving heeft.

Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze algemene houderijrichtlijn opgesteld.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, deel 1t/m 3 opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten, uitgave van de NBvV 2012 – 2020.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren, 2013-2

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,
uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2011, deel 16, ISBN 9788496553781

Arnoud B. van den Berg, Lijst van Nederlandse vogelsoorten, 2021

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvlières en cultuurvogels", 2012,
Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars", 2009,
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, uitgeverij Ornis, 2006.
ISBN 9789073217119

Links.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn Grauwe gors

2021, versie 1.2
NBvV code G1.15.010.005

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Emberizidae = gorzen
Geslacht: Emberiza, synoniem is Miliaria

Soort: **Emberiza calandra calandra**

Soorten/ondersoorten:

Er zijn 5 ondersoorten:

Land van herkomst:

Ze komen voor in geheel Europa behalve de Scandinavische landen en Noordoost Europa

Oorspronkelijk biotoop:

Ze komen voor op laagland, in landbouwgebieden met groepen loofbomen en struikgewas

Beschrijving vogel:

De Grauwe gors is een vogel van ca. 18 cm.

Er is geen verschil in kleur tussen de man en de pop.

De snavel is licht hoornkleurig, met een gele waas en een bruine punt. De oogring is bleek, de irisdonkerbruin met een zwarte pupil.

De kopbevedering is bruingrijs en loopt door in de nek. In de kopbevedering is een donkerbruine lengte bestreping aanwezig. De korte wenkbrauwstreep is lichtbeige. Op de wangstreek is een tekening aanwezig in een halve maan vorm. De baardstrepen zijn donkerbruin. De rug is bruin met een donker bruingrijze lengte bestreping. De stuit is geelbruin en licht bruingrijs gestreept.. De bovenstaart dekveren zijn bruingrijs.

De keel en hals zijn bruingrijs. De borst en flanken zijn beige bruin, met een donkerbruine lengte bestreping. De buik en onderlichaam zijn licht beige bruin. De onderstaart dekveren zijn bruin.

De vleugeldekken zijn bruin met een licht beige omzoming waardoor een vleugelband wordt gevormd. De vleugel- en staartpenen zijn donkerbruin met een grauwwitte omzoming. De pootkleur is vleeskleurig met bruine iets gekromde nagels.

Status in relatie tot relevante wetgeving.

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten)

- onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

opmerkingen:

De Grauwe gors wordt gerekend tot de Europese zaadetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Grauwe gors is alleen mogelijk als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Grauwe gors mogelijk is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring.

Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waaruit blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

Op de nieuwe Rode Lijst van bedreigde Nederlandse broedvogels (bijgewerkt op 21 april 2018) heeft de Grauwe gors de status van "ernstig bedreigd".

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Grauwe gors**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk en normaal gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen² van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de

² Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Ortolaan lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij gorzen kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van voliëre- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Grauwe gors.

Grauwe gorzen kunnen ondergebracht worden in met biezen, bamboe en hoog gras beplante buitenvolières, maar ook in grote binnenvluchten en vluchtkooien.

Als de vogels in broedkooien worden gehuisvest dan verdient het de voorkeur per koppel een kooi te gebruiken met de afmetingen van 100x40x50 cm.

De zitstokken worden dan aan de uiterste zijden aangebracht.

Op deze manier hebben de vogels ook in een kooi voldoende vliegruimte.

Als vogels binnen worden gehouden moet de luchtvochtigheid schommelen tussen 60 tot 70%.

De luchtkwaliteit in de vogelverblijven moet goed zijn; schoon en voldoende geventileerd.

De temperatuur binnen moet niet lager zijn dan 10° C terwijl de maximale temperatuur niet hoger dan 30° C moet bedragen.

Vogels die in een buitenvoliëre zijn ondergebracht moeten bij vorst naar binnen worden gebracht.

De vogels blijven vrijwillig buiten vliegen bij temperaturen minder dan 15° C.

Vogels zijn gevoelig voor mist/vocht en vorst. In de herfst met nachten met kans op nevel, mist, koude en regen worden de vogels binnen gehouden.

Grauwe gorzen hebben daglicht nodig. Alleen dan krijgen ze voldoende tijd voor voedselopname en de opbouw van een algemene conditie.

Uitgangspunt is dat de vogels tenminste 15 uren daglicht krijgen. Tijdens de rustperiode is een minimum van 12 uur voldoende.

Licht is belangrijk, daarom moeten binnenverblijven voorzien worden van kunstmatige verlichting door middel van verlichtingsarmaturen. De voorkeur gaat uit naar het gebruik van lichtbronnen die ook een hoeveelheid UV straling uitzenden.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Grauwe gors is aanvullend onderstaand van toepassing:

Grauwe gorzen zijn schuwe vogeltjes die in een ruime volière goed als koppel samengehouden kunnen worden met andere tropische vogels. Voorbeelden daarvan zijn zebra-vinken, spitsstaartamadines, Chinese dwergkwartels, Forbes papegaaiamadines. Ze moeten niet met andere gorzen soorten gehouden worden.

Het fokken met de Grauwe gors.

Grauwe gorzen zijn in het tweede jaar broedrijp.

Het broedseizoen begint in het voorjaar zo tussen maart en april.

Ze maken zelf een nestje op, of vlak boven de grond, in een graspol of tussen de beplanting. Het nest wordt gebouwd van dor gras of katoenpluis.

Per broedseizoen worden niet meer dan twee broedrondes mogelijk gemaakt. In iedere broedronde worden 3 tot 5 eitjes gelegd. Na het leggen van het laatste eitje begint de pop te broeden.

De broedtijd bedraagt zo'n 13 - 14 dagen.

Het gemiddelde uitkomstpercentage is 90 – 100%.

De jonge vogels worden bijna uitsluitend gevoerd met insecten. Als de pop al weer zit te broeden in een door de man nieuw gemaakt nest worden de jonge vogels gevoerd door de man.

In de periode tot aan de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

De jongen komen goed door de jeugdruï.

Inventarisatie fokverslagen.

Er zijn geen fokverslagen aangetroffen.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt. Door de NBvV zijn voor de soorten die gerekend worden tot inheemse beschermde vogelsoorten standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

Grauwe gorzen zijn zaadeters.

Fabrieksmatig worden voor deze vogelsoort hoogwaardige zaadmengsels voor tropische vogels en sijen en gorzen aangeboden.

De samenstelling kan variëren afhankelijk van de verschillende seizoenen die de vogels doormaken zoals het broedseizoen, de ruiperiode, het tentoonstellingsseizoen en de rustperiode.

Naast zaden hebben de vogels ook behoefte aan dierlijke eiwitten. Deze kunnen in de vorm van zachtvoer of eivoer aan de vogels worden verstrekt.

Dit type voer wordt ook fabrieksmatig aangeboden maar er zijn ook veel vogelliefhebbers die hun eigen eivoer op kundige wijze maken.

Kiemzaden, groenten en fruit kunnen een aanvulling vormen op de voeding van de vogels. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met de hoge vochtwaarden die geen echte voedingswaarde hebben.

Gespecialiseerde fokkers geven hun vogels in het broedseizoen als voedingssupplement ook diepvries pinkies en buffalowormen. Dit vanwege een hoog eiwit gehalte, goed voor de groei van de jonge vogeltjes en het in broedstemming brengen van volwassen vogels. Voorkomen moet worden dat er een overdosering van dierlijk eiwit optreedt. Soms zal de pop dan vroegtijdig de jongen verlaten en opnieuw beginnen te nestelen.

Voor een goede spijsvertering is het nodig dat de vogels over kiezel en grit kunnen beschikken.

Vogels hebben ook mineralen nodig. Deze zitten onvoldoende in de zaadmengsels. Tekorten aan mineralen kunnen ernstige gezondheidsproblemen geven. Om dit te voorkomen zijn diverse zachtvoerders en zelfs voedingssupplementen beschikbaar.

Dagelijks dient schoon drinkwater in drinkfonteintjes of drinkflesjes te worden aangeboden waarbij deze fonteintjes of flesjes ook dagelijks schoongemaakt worden.

Dagelijks hebben vogels ook schoon badwater nodig voor het onderhoud van de bevedering. Badwater moet slechts een beperkte tijd per dag worden verstrekt om vervuiling tegen te gaan. In volières en vluchten moet een voorziening worden getroffen dat vervuiling van de bodembedekking tegen gaat.

In kooien kan badwater verstrekt worden door middel van kunststof badjes die tijdelijk voor de kooi worden gehangen. In volières kan badwater worden vertrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Grauwe gorzen die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

Grauwe gorzen kunnen gedurende drie jaar als Eigen Kweek worden ingezonden en worden ondergebracht in een universeelkooi.

Identificatie en registratie.

Grauwe gorzen moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 3,2 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de Grauwe gors niet verplicht.

Aanschaf.

De aanschaf van Grauwe gorzen als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Wenselijk is om naast een controle op de sekse van de dieren, ook op ziektes te laten controleren door middel van een bloedafname.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Grauwe gors is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Grauwe gors een kans van overleving heeft. Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, deel 1 zaadeters, blz.57 -58 , opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten, uitgave van de NBvV 2012 – 2020.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapdieren 2013-2.

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,

uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2011, deel 16, ISBN 9788496553781

Arnoud B. van den Berg, Lijst van Nederlandse vogelsoorten, 2021

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels” ,2012, Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars”, 2009
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, uitgeverij Ornis, 2006.
ISBN 9789073217119

Links.

BirdLife International. 2014. *Miliaria calandra*. The IUCN Red List of Threatened Species 2014: e.T22721020A62543360. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn Geelgors

2021, versie 1.2

NBvV code G1. 15.010.001/002

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Emberizidae = gorzen
Geslacht: Emberiza

Soort: **Emberiza citrinella citrinella**

Soorten/ondersoorten:

Er zijn 2 ondersoorten:

Emberiza c. caliginosa

Emberiza c. erythrogenys

Land van herkomst:

Ze komen voor in geheel Europa.

Oorspronkelijk biotoop:

Ze komen voor op en bij rietvelden en struiken.

Beschrijving vogel:

De Geelgors is een vogel van 16,5 cm.

Er is verschil in kleur tussen de man en de pop.

De man:

De bovensnavel is blauwachtig donker grijs, de ondersnavel is iets lichter. De iris is donkerbruin met een zwarte pupil.

De kopbevedering is diep geel dat doorloopt tot in de nek. Op de kop is een zwartbruine V- tekening aanwezig die ook doorloopt tot in de nek. De baardstreep is bruinachtig. Op de wangen is een bruine hoefijzervormige tekening aanwezig. De nek gaat van geel over in groenachtig bruin. Het rugdek en de mantel zijn bruin met een groenachtige waas. Op de mantel lopen zwartbruine lengtestreepjes. De stuit is roestbruin met een rossige gloed. De bovenstaart dekveren zijn bruin. De kin en keel zijn diep geel. De bovenborst is diep geel, overgaand in groengroen. De buik en het onderlichaam zijn citroengeel. De flanken hebben een roestbruine lengte bestreping. De onderstaart dekveren zijn diep geel.

De handpennen zijn zwartbruin, met lichte veerzomen. De vleugeldekveren zijn grijsbruin met een kastanjebruine waas. De middelste vleugeldekveren vormen met hun omzoming een licht geelachtige vleugelband.

Van vleugelboog tot vleugelboog loopt een roodbruine strook met iets bestreping.

De buitenste vleugelpennen hebben een witte zoom. De staartpennen zijn zwartbruin met een wit gele omzoming.

De onderstaart heeft fijne zwartbruine lengtestreepjes.

De pootkleur is vleeskleurig met donkerbruine nagels.

De pop:

De bovensnavel is blauwachtig donker grijs, de ondersnavel is iets lichter. De iris is donkerbruin met een zwarte pupil.

De kopbevedering en de nek is groenachtig bruin, op een bleke ondergrond.. Op de kop is een donkerbruine, zwarte streep tekening aanwezig.. De baardstreep is diep mat bruin. Op de wangen is een donker bruine hoefijzervormige tekening aanwezig. Het rugdek en de mantel zijn mat bruin met een groenachtige waas. Op de mantel lopen zwartbruine lengtestreepjes. De stuit is roestbruin. De bovenstaart dekveren zijn bruin. De kin en keel zijn bleek geel. De bovenborst is bleek geel, overgaand in groenachtig bruin. De buik en het onderlichaam zijn bleek geel. De flanken hebben een zwartbruine lengte bestreping, zwaarder dan bij de man. De onderstaart dekveren zijn bleek geel.

De handpennen zijn zwartbruin, met lichte veerzomen. De vleugeldekveren zijn grijsbruin met een kastanjebruine waas. De middelste vleugeldekveren vormen met hun omzoming een licht crème, witte vleugelband.

De buitenste vleugelpennen hebben een witte zoom De staartpennen zijn opgebleekt bruin zwart met een wit gele omzoming.

De onderstaart heeft fijne zwartbruine lengtestreepjes.

De pootkleur is vleeskleurig met donkerbruine nagels.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

Opmerkingen:

De Geelgors wordt gerekend tot de Europese zaadetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Geelgors is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Geelgors toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden hebben waaruit blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Geelgors is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bern.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Geelgors** is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk en normaal gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen³ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Geelgors lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij gorzen kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

³ Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volièr- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze wordt uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Geelgors.

Geelgorzen kunnen ondergebracht worden in met riet, bamboe en hoog gras beplante buitenvolières, maar ook in grote binnenvluchten en vluchtkooien.

Als de vogels in broedkooien worden gehuisvest dan verdient het de voorkeur per koppel een kooi te gebruiken met de afmetingen van 100x40x50 cm.

De zitstokken worden dan aan de uiterste zijden aangebracht.

Op deze manier hebben de vogels ook in een kooi voldoende vliegruimte.

Als vogels binnen worden gehouden moet de luchtvochtigheid schommelen tussen 60 tot 70%.

De luchtkwaliteit in de vogelverblijven moet goed zijn; schoon en voldoende geventileerd.

De temperatuur binnen moet niet lager zijn dan 10° C terwijl de maximale temperatuur niet hoger dan 30° C moet bedragen.

Vogels die in een buitenvolière zijn ondergebracht moeten bij vorst naar binnen worden gebracht.

De vogels blijven vrijwillig buiten vliegen bij temperaturen minder dan 15° C.

Vogels zijn gevoelig voor mist/vocht. In de herfst met nachten met kans op nevel, mist, koude en regen worden de vogels binnen gehouden.

Geelgorzen hebben daglicht nodig. Alleen dan krijgen ze voldoende tijd voor voedselopname en de opbouw van een algemene conditie.

Uitgangspunt is dat de vogels tenminste 15 uren daglicht krijgen. Tijdens de rustperiode is een minimum van 12 uur voldoende.

Licht is belangrijk, daarom moeten binnenverblijven voorzien worden van kunstmatige verlichting door middel van verlichtingsarmaturen. De voorkeur gaat uit naar het gebruik van lichtbronnen die ook een hoeveelheid UV straling uitzenden.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Geelgorzen is aanvullend onderstaand van toepassing:

Geelgorzen zijn sociale vogels die in een ruime volièr goed samengehouden kunnen worden met andere tropische vogels. Voorbeelden daarvan zijn zebra-vinken, andere gorzen soorten, spitsstaartamadines, Chinese dwergkwartels, Forbes papegaaiamadines.

Het fokken met de Geelgors.

Geelgorzen zijn in het tweede jaar broedrijp.

Het broedseizoen begint in het voorjaar zo tussen maart en april.

Ze maken zelf een nestje op de grond, in een rietpol of tussen de beplanting.

Per broedseizoen worden niet meer dan twee broedrondes mogelijk gemaakt. Afhankelijk van de omstandigheden kan een derde broedronde ingelast worden.

In iedere broedronde worden 3 tot 5 eitjes gelegd. Na het leggen van het laatste eitje begint de pop te broeden.

De broedtijd bedraagt zo'n 13 - 14 dagen.

Het gemiddelde uitkomstpercentage is 90 – 100%.

De jonge vogels worden bijna uitsluitend gevoerd met insecten. Als de pop al weer zit te broeden in een door de man nieuw gemaakt nest worden de jonge vogels gevoerd door de man.

In de periode tot aan de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

De jongen komen goed door de jeugdruï.

Geelgorzen zijn pas in het tweede jaar goed op kleur.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, sept. 1979, blz. 388 e.v.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, april 1988, blz. 152 e.v.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, april 1997, blz. 430 e.v.

De Europese Cultuurvogel, 2011, no.1, blz. 29 e.v.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, juni 2019, blz. 28 e.v.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, april 2021, blz. 4 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt. Door de NBvV zijn voor de soorten uit het geslacht *Emberiza* standaardseisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

Geelgorzen zijn zaadeters.

Fabrieksmatig worden voor deze vogelsoort hoogwaardige zaadmengsels voor tropische vogels en sijen en gorzen aangeboden.

De samenstelling kan variëren afhankelijk van de verschillende seizoenen die de vogels doormaken zoals het broedseizoen, de ruiperiode, het tentoonstellingsseizoen en de rustperiode.

Naast zaden hebben de vogels ook behoefte aan dierlijke eiwitten. Deze kunnen in de vorm van zachtvoer of eivoer aan de vogels worden verstrekt.

Dit type voer wordt ook fabriekmatig aangeboden maar er zijn ook veel vogelliefhebbers die hun eigen eivoer op kundige wijze maken.

Kiemzaden, groenten en fruit kunnen een aanvulling vormen op de voeding van de vogels. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met de hoge vochtwaarden die geen echte voedingswaarde hebben.

Gespecialiseerde fokkers geven hun vogels in het broedseizoen als voedingssupplement ook diepvries pinkies en buffalowormen. Dit vanwege een hoog eiwit gehalte, goed voor de groei van de jonge vogeltjes en het in broedstemming brengen van volwassen vogels. Voorkomen moet worden dat er een overdosering van dierlijk eiwit optreedt. Soms zal de pop dan vroegtijdig de jongen verlaten en opnieuw beginnen te nestelen.

Voor een goede spijsvertering is het nodig dat de vogels over kiezel en grit kunnen beschikken.

Vogels hebben ook mineralen nodig. Deze zitten onvoldoende in de zaadmengsels. Tekorten aan mineralen kunnen ernstige gezondheidsproblemen geven. Om dit te voorkomen zijn diverse zachtvoerders en zelfs voedingssupplementen beschikbaar.

Dagelijks dient schoon drinkwater in drinkfonteinnetjes of drinkflesjes te worden aangeboden waarbij deze fonteinnetjes of flesjes ook dagelijks schoongemaakt worden.

Dagelijks hebben vogels ook schoon badwater nodig voor het onderhoud van de bevedering. Badwater moet slechts een beperkte tijd per dag worden verstrekt om vervuiling tegen te gaan. In volières en vluchten moet een voorziening worden getroffen dat vervuiling van de bodembedekking tegen gaat.

In kooien kan badwater verstrekt worden door middel van kunststof badjes die tijdelijk voor de kooi worden gehangen. In volières kan badwater worden vertrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Geelgorzen die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

Geelgorzen kunnen gedurende drie jaar als Eigen Kweek worden ingezonden en worden ondergebracht in een universeelkooi.

Identificatie en registratie.

Geelgorzen moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 2,7 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe die de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Geelgors niet verplicht. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Geelgorzen als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Geelgors is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Geelgors een kans van overleving heeft. Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, deel 1, zaadeters, blz.51, 52 opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten, uitgave van de NBvV 2012 – 2020.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,
uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2011, deel 16, ISBN 9788496553781

Arnoud B. van den Berg, Lijst van Nederlandse vogelsoorten, 2021

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels", 2012, Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars", Uitgave Free Musketeers, 2009, ISBN 978 90 484 0873 3

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, uitgeverij Ornis, 2006. ISBN 9789073217119

Links.

BirdLife International 2012. *Emberiza citrinella*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2015.2. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn Ortolaan

2021, versie 1.2

NBvV code G1. 15.010.010/011

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Emberizidae = gorzen
Geslacht: Emberiza

Soort: **Emberiza hortulana hortulana**

Soorten/ondersoorten:

Er zijn 2 ondersoorten:
Emberiza h. caesias
Emberiza h. buchani

Land van herkomst:

Ze komen voor in geheel Europa behalve IJsland.

Oorspronkelijk biotoop:

Ze komen voor op laagland, in landbouwgebieden met groepen loofbomen en struikgewas

Beschrijving vogel:

De Ortolaan is een vogel van 16,5 cm.

Er is verschil in kleur tussen de man en de pop.

De man:

De snavel is hoornkleurig, met een donkere punt. De oogring is geelwit. De iris is donkerbruin, de pupil is zwart.

De kopbevedering is diep olijfgrijsgroen. overgaand in de olijfgrijsgroene nek. De wangstreek is olijfgrijsgroen. De baardstrepen zijn grijs geelgroen. De snavelstreep is zachtgeel. De rug is bruin, de stuit geelbruin.

De keel is zachtgeel. De borst is grijs. Tussen de grijze borst en buik zit een vage zachtgele borststreep. De buik en flanken zijn bruin met een lichte omzoming.

Het onderlichaam is kastanjebruin met een lichte omzoming. De onderstaart dekveren zijn okerbeige met minimale lengtestreepjes.

De vleugeldekken zijn bruin. De vleugel- en staartpennen zijn donkerbruin. De buitenvlag van de vleugelpennen is breed roodachtig omzoomd, het breedst in het midden. De vleugeldekken hebben een wit randje waardoor er twee vleugelbanden als vleugeltekening ontstaan. Op de staartpennen bevinden zich aan de buitenvlaggen witte staartspiegels.

De pootkleur is vleeskleurig met bruine iets kromgetrokken nagels.

De pop:

De snavel is rozegeel met een bruine punt. De oogring is geel. De iris is donkerbruin, de pupil is zwart.

De kopbevedering is bruinachtig grijsgroen, overgaand in de olijfgrijsgroene nek. Op de kop bevindt zich een donkere fijne streeptekening. De wangstreek is olijfgroen, met een iets grijze waas. De baardstrepen zijn flets geel. De rug is aardebruin. Op de rug loopt een zwartbruine bestreping welke vrij grof is. De stuit is bruin. Op de stuit is een vage tekening waarneembaar.

De keel is geelachtig, iets fletser dan bij de man. De borst is kaneelbruin. Op de borst lopen fijne korte lengtestreepjes. De flanken zijn bruin met een zwakke zwartbruine bestreping, welke onderbroken is.

Het onderlichaam is bruin met een lichte omzoming. De onderstaart dekveren zijn okerbeige met minimale lengtestreepjes.

De vleugeldekveren zijn aardebruin. De vleugel- en staartpennen zijn donkerbruin. De buitenvlag van de vleugelpennen is breed roodachtig omzoomd, het breedst in het midden. De vleugeldekveren hebben een wit randje waardoor er twee vleugelbanden als vleugeltekening ontstaan. Op de staartpennen bevinden zich aan de buitenvlaggen lichte zomen.

De pootkleur is vleeskleurig met bruine iets kromgetrokken nagels.

Status in relatie tot relevante wetgeving.

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

opmerkingen:

De Ortolaan wordt gerekend tot de Europese zaadetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de ortolaan is alleen mogelijk als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Ortolaan mogelijk is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waaruit blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Ortolaan is geplaatst op bijlage I van de Vogelrichtlijn.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

Op de nieuwe Rode Lijst van bedreigde Nederlandse broedvogels (bijgewerkt 21 april 2018) heeft de Ortolaan de status van "verdwenen uit Nederland".

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volièr- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volièr- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Ortolaan** is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk en normaal gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volièr- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volièr- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen⁴ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Ortolaan lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij gorzen kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

- Virale aandoeningen
- Bacteriële en mycotische aandoeningen
- Parasitaire aandoeningen
- Metabole en erfelijke aandoeningen
- Traumatische aandoeningen

⁴ Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Ortolaan.

Ortolanen kunnen ondergebracht worden in met biezten, bamboe en hoog gras beplante buitenvolières, maar ook in grote binnenvluchten en vluchtkooien.

Als de vogels in broedkooien worden gehuisvest dan verdient het de voorkeur per koppel een kooi te gebruiken met de afmetingen van 100x40x50 cm.

De zitstokken worden dan aan de uiterste zijden aangebracht.

Op deze manier hebben de vogels ook in een kooi voldoende vliegruimte.

Als vogels binnen worden gehouden moet de luchtvochtigheid schommelen tussen 60 tot 70%.

De luchtkwaliteit in de vogelverblijven moet goed zijn; schoon en voldoende geventileerd.

De temperatuur binnen moet niet lager zijn dan 10° C terwijl de maximale temperatuur niet hoger dan 30° C moet bedragen.

Vogels die in een buitenvolière zijn ondergebracht moeten bij vorst naar binnen worden gebracht.

De vogels blijven vrijwillig buiten vliegen bij temperaturen minder dan 15° C.

Vogels zijn gevoelig voor mist/vocht en vorst. In de herfst met nachten met kans op nevel, mist, koude en regen worden de vogels binnen gehouden.

Ortolanen hebben daglicht nodig. Alleen dan krijgen ze voldoende tijd voor voedselopname en de opbouw van een algemene conditie.

Uitgangspunt is dat de vogels tenminste 15 uren daglicht krijgen. Tijdens de rustperiode is een minimum van 12 uur voldoende.

Licht is belangrijk, daarom moeten binnenverblijven voorzien worden van kunstmatige verlichting door middel van verlichtingsarmaturen. De voorkeur gaat uit naar het gebruik van lichtbronnen die ook een hoeveelheid UV straling uitzenden.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Ortolaan is aanvullend onderstaand van toepassing:

Ortolanen zijn schuwe vogeltjes die in een ruime volière goed als koppel samengehouden kunnen worden met andere tropische vogels. Voorbeelden daarvan zijn zebravinken, spitsstaartamadines, Chinese dwergkwartels, Forbes papegaaiamadines.

Ze moeten niet met andere gorzen soorten gehouden worden.

Het fokken met de Ortolaan.

Ortolanen zijn in het tweede jaar broedrijp.

Het broedseizoen begint in het voorjaar zo tussen maart en april.

Ze maken zelf een nestje op, of vlak boven de grond, in een graspol of tussen de beplanting. Het nest wordt gebouwd van dor gras of katoenpluis. Per broedseizoen worden niet meer dan twee broedrondes mogelijk gemaakt. In iedere broedronde worden 3 tot 5 eitjes gelegd. Na het leggen van het laatste eitje begint de pop te broeden.

De broedtijd bedraagt zo'n 13 - 14 dagen.

Het gemiddelde uitkomstpercentage is 90 – 100%.

De jonge vogels worden bijna uitsluitend gevoerd met insecten. Als de pop al weer zit te broeden in een door de man nieuw gemaakt nest worden de jonge vogels gevoerd door de man.

In de periode tot aan de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

De jongen komen goed door de jeugdruï.

Inventarisatie fokverslagen.

De Europese Cultuurvogel, 2003, no.6, blz. 248 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt. Door de NBvV zijn voor de soorten die gerekend worden tot inheemse beschermde vogelsoorten standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

Ortolanen zijn zaadeters.

Fabrieksmatig worden voor deze vogelsoort hoogwaardige zaadmengsels voor tropische vogels en sijen en gorzen aangeboden.

De samenstelling kan variëren afhankelijk van de verschillende seizoenen die de vogels doormaken zoals het broedseizoen, de ruiperiode, het tentoonstellingsseizoen en de rustperiode.

Naast zaden hebben de vogels ook behoefte aan dierlijke eiwitten. Deze kunnen in de vorm van zachtvoer of eivoer aan de vogels worden verstrekt.

Dit type voer wordt ook fabrieksmatig aangeboden maar er zijn ook veel vogelliefhebbers die hun eigen eivoer op kundige wijze maken.

Kiemzaden, groenten en fruit kunnen een aanvulling vormen op de voeding van de vogels. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met de hoge vochtwaarden die geen echte voedingswaarde hebben.

Gespecialiseerde fokkers geven hun vogels in het broedseizoen als voedingssupplement ook diepvries pinkies en buffalowormen. Dit vanwege een hoog eiwit gehalte, goed voor de groei van de jonge vogeltjes en het in broedstemming brengen van volwassen vogels. Voorkomen moet worden dat er een overdosering van dierlijk eiwit optreedt. Soms zal de pop dan vroegtijdig de jongen verlaten en opnieuw beginnen te nestelen.

Voor een goede spijsvertering is het nodig dat de vogels over kiezel en grit kunnen beschikken.

Vogels hebben ook mineralen nodig. Deze zitten onvoldoende in de zaadmengsels. Tekorten aan mineralen kunnen ernstige gezondheidsproblemen geven. Om dit te voorkomen zijn diverse zachtvoerders en zelfs voedingssupplementen beschikbaar.

Dagelijks dient schoon drinkwater in drinkfonteinnetjes of drinkflesjes te worden aangeboden waarbij deze fonteinnetjes of flesjes ook dagelijks schoongemaakt worden.

Dagelijks hebben vogels ook schoon badwater nodig voor het onderhoud van de bevedering. Badwater moet slechts een beperkte tijd per dag worden verstrekt om vervuiling tegen te gaan. In volières en vluchten moet een voorziening worden getroffen dat vervuiling van de bodembedekking tegen gaat.

In kooien kan badwater verstrekt worden door middel van kunststof badjes die tijdelijk voor de kooi worden gehangen. In volières kan badwater worden vertrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Ortolanen die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

Ortolanen kunnen gedurende drie jaar als Eigen Kweek worden ingezonden en worden ondergebracht in een universeelkooi.

Identificatie en registratie.

Ortolanen moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 2,9 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone.

Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de Ortolaan niet verplicht.

Aanschaf.

De aanschaf van Ortolanen als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft , maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, op een vogelmarkt of op een vogelbeurs moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Ortolaan is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Ortolaan een kans van overleving heeft.

Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, deel 1, zaadeters, opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten, uitgave van de NBvV 2012 – 2020, blz. 61

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,

uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2011, deel 16, ISBN 9788496553781

Arnoud B. van den Berg, Lijst van Nederlandse vogelsoorten, 2021

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels", 2012, Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars", Uitgave Free Musketeers, 2009, ISBN 978 90 484 0873 3

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, uitgeverij Ornis, 2006. ISBN 9789073217119

Links.

BirdLife International. 2012. *Emberiza hortulana*. The IUCN Red List of Threatened Species 2012: e.T22720916A39892442. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn Rietgors

2021, versie 1.2

NBvV code G1. 15.008. 009/010

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Emberizidae = gorzen
Geslacht: Emberiza

Soort: **Emberiza schoeniclus schoeniclus**

Soorten/ondersoorten:

Er zijn 19 ondersoorten:

Land van herkomst:

Ze komen voor in geheel Europa behalve IJsland.

Oorspronkelijk biotoop:

Ze komen voor op en bij rietvelden en struiken.

Beschrijving vogel:

De Rietgors is een vogel van 15 cm.

Er is verschil in kleur tussen de man en de pop.

De man:

De bovensnavel is zwartbruin, in de winter bruin gevamd. Op de ondersnavel is een sikkelvormige streep aanwezig. De iris is donkerbruin met een zwarte pupil. De kopbevedering is op de schedel en het achterhoofd zwart, in de winter is deze bruinachtig grijs. De wangstreek en de nek zijn zwart. Op de wangstreek zit een hoefijzer tekening. De baardstreek is wit tot grijsachtig, de nekband is wit.

De mantel en het rugdek zijn roze bruin met een zwartbruine tekening., de stuit is asgrauw, met een zwartbruine bestreping en met grauwbrown bovenstaart dekveren.

De kin en keel zijn zwart, in de winter grijsbruin. De borst, buik, flanken en onderlichaam zijn gebroken wit. De flanken en borst hebben een zwartbruine lengte bestreping. De onderstaart dekveren zijn grijsachtig. De middelste pennen zijn bruiner.

De vleugeldekken zijn zwart, kastanjebruin omzoomd. De handpennen zijn zwartbruin De slagpennen zijn geelbruin omzoomd. De grote vleugeldekken hebben een roze bruine omzoming die een vleugelband vormt. De staartpennen zijn zwartbruin. Langs de buitenvlag zijn ze smal geelbruin omzoomd. De beide buitenste paren staartpennen tonen aan de onderzijde een wit halvemaanvormig teken.

De poten zijn bruin tot zwart met zwarte nagels.

De pop:

De bovensnavel is zwartbruin. Op de ondersnavel is een sikkelvormige streep aanwezig. De iris is donkerbruin met een zwarte pupil. De kopbevedering is op de schedel en het achterhoofd zwartbruin. De wangstreek is bruin en de nek is donkerbruin.. Op de wangstreek is zwart omlijnd.. De baardstreek is crème, een halve maan vormend op de wangstreek.

De mantel en het rugdek zijn grijs bruin met een zwartbruine tekening, de stuit is donkerbruin, met een zwartbruine bestreping en met donkerbruine bovenstaart dekveren.

De kin en keel zijn crème kleurig De borst, buik, flanken en onderlichaam zijn lichter crème kleurig.

De flanken en borst hebben een bruine lengte bestreping. De onderstaart dekveren zijn donker crème.

De vleugeldekveren zijn kastanjebruin.. De handpennen zijn zwartbruin De slagpennen zijn geelbruin omzoomd. De grote vleugeldekveren hebben een roze bruine omzoming die een vleugelband vormt. De staartpennen zijn zwartbruin. De middelste staartpennen zijn bruiner. Langs de buitenvlag zijn ze smal geelbruin omzoomd. De beide buitenste paren staartpennen tonen aan de onderzijde een wit halvemaaanvormig teken. De poten zijn bruin tot zwart met zwarte nagels.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

Opmerkingen:

De Rietgors wordt gerekend tot de Europese zaadetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermd" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Rietgors is alleen mogelijk als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Rietgors mogelijk is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Rietgors is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bern.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de voliëre- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met voliëre- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Rietgors**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het

natuurlijk normaal gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte voliëre- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van voliëre- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen⁵ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Rietgors lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij gorzen kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van voliëre- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Rietgors.

Rietgorzen kunnen ondergebracht worden in met riet, bamboe en hoog gras beplante buitenvoliëres, maar ook in grote binnenvluchten en vluchtkooien.

Als de vogels in kooien worden gehuisvest dan verdient het de voorkeur per koppel een kooi te gebruiken met de afmetingen van 100x40x50 cm.

De zitstokken worden dan aan de uiterste zijden aangebracht.

Op deze manier hebben de vogels ook in een kooi voldoende vliegruimte.

⁵ Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en voliërevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

Als vogels binnen worden gehouden moet de luchtvochtigheid schommelen tussen 60 tot 70%.

De luchtkwaliteit in de vogelverblijven moet goed zijn; schoon en voldoende geventileerd. De temperatuur binnen moet niet lager zijn dan 10° C terwijl de maximale temperatuur niet hoger dan 30° C moet bedragen.

Vogels die in een buitenvolière zijn ondergebracht moeten bij vorst naar binnen worden gebracht.

De vogels blijven vrijwillig buiten vliegen bij temperaturen minder dan 15° C.

Vogels zijn gevoelig voor mist/vocht. In de herfst met nachten met kans op nevel, mist, koude en regen worden de vogels binnen gehouden.

Rietgorzen hebben daglicht nodig. Alleen dan krijgen ze voldoende tijd voor voedselopname en de opbouw van een algemene conditie.

Uitgangspunt is dat de vogels tenminste 15 uren daglicht krijgen. Tijdens de rustperiode is een minimum van 12 uur voldoende.

Licht is belangrijk, daarom moeten binnenverblijven voorzien worden van kunstmatige verlichting door middel van verlichtingsarmaturen. De voorkeur gaat uit naar het gebruik van lichtbronnen die ook een hoeveelheid UV straling uitzenden.

Vogels die in een buitenvolière zijn ondergebracht moeten bij vorst naar binnen worden gebracht.

Vogels zijn gevoelig voor mist/vocht. In de herfst met nachten met kans op nevel, mist, koude en regen worden de vogels binnen gehouden.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Rietgorzen is aanvullend onderstaand van toepassing:

Rietgorzen zijn sociale vogeltjes die in een ruime volière goed samengehouden kunnen worden met andere tropische vogels. Voorbeelden daarvan zijn zebra-vinken, andere gorzen soorten, spitsstaartamadines, Chinese dwergkwartels, Forbes papegaaiamadines.

Het fokken met de Rietgors.

Rietgorzen zijn in het tweede jaar broedrijp.

Het broedseizoen begint in het voorjaar zo tussen maart en april.

Ze maken zelf een nestje op de grond, in een rietpol of tussen de beplanting.

Per broedseizoen worden niet meer dan twee broedrondes mogelijk gemaakt. Afhankelijk van de omstandigheden kan een derde broedronde ingelast worden.

In iedere broedronde worden 3 tot 5 eitjes gelegd. Na het leggen van het laatste eitje begint de pop te broeden.

De broedtijd bedraagt zo'n 13 - 14 dagen.

Het gemiddelde uitkomstpercentage is 90 – 100%.

De jonge vogels worden bijna uitsluitend gevoerd met insecten. Als de pop al weer zit te broeden in een door de man nieuw gemaakt nest worden de jonge vogels gevoerd door de man.

In de periode tot aan de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

De jongen komen goed door de jeugdruï.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, mei 2007, blz. 154

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt. Door de NBvV zijn voor de soorten die gerekend worden tot inheemse beschermde vogelsoorten standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

Rietgorzen zijn zaadeters.

Fabrieksmatig worden voor deze vogelsoort hoogwaardige zaadmengsels voor tropische vogels en sijzen en gorzen aangeboden.

De samenstelling kan variëren afhankelijk van de verschillende seizoenen die de vogels doormaken zoals het broedseizoen, de ruiperiode, het tentoonstellingsseizoen en de rustperiode.

Naast zaden hebben de vogels ook behoefte aan dierlijke eiwitten. Deze kunnen in de vorm van zachtvoer of eivoer aan de vogels worden verstrekt.

Dit type voer wordt ook fabriekmatig aangeboden maar er zijn ook veel vogelliefhebbers die hun eigen eivoer op kundige wijze maken.

Kiemzaden, groenten en fruit kunnen een aanvulling vormen op de voeding van de vogels. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met de hoge vochtwaarden die geen echte voedingswaarde hebben.

Gespecialiseerde fokkers geven hun vogels in het broedseizoen als voedingssupplement ook diepvries pinkies en buffalowormen. Dit vanwege een hoog eiwit gehalte, goed voor de groei van de jonge vogeltjes en het in broedstemming brengen van volwassen vogels. Voorkomen moet worden dat er een overdosering van dierlijk eiwit optreedt. Soms zal de pop dan vroegtijdig de jongen verlaten en opnieuw beginnen te nestelen.

Voor een goede spijsvertering is het nodig dat de vogels over kiezel en grit kunnen beschikken.

Vogels hebben ook mineralen nodig. Deze zitten onvoldoende in de zaadmengsels. Tekorten aan mineralen kunnen ernstige gezondheidsproblemen geven. Om dit te voorkomen zijn diverse zachtvoerders en zelfs voedingssupplementen beschikbaar.

Dagelijks dient schoon drinkwater in drinkfonteintjes of drinkflesjes te worden aangeboden waarbij deze fonteintjes of flesjes ook dagelijks schoongemaakt worden.

Dagelijks hebben vogels ook schoon badwater nodig voor het onderhoud van de bevedering. Badwater moet slechts een beperkte tijd per dag worden verstrekt om vervuiling tegen te gaan. In volières en vluchten moet een voorziening worden getroffen dat vervuiling van de bodembedekking tegen gaat.

In kooien kan badwater verstrekt worden door middel van kunststof badjes die tijdelijk voor de kooi worden gehangen. In volières kan badwater worden vertrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Rietgorzen die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

Rietgorzen kunnen gedurende drie jaar als Eigen Kweek worden ingezonden en worden ondergebracht in een universeelkooi.

Identificatie en registratie.

Rietgorzen moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 2,7 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Rietgors niet verplicht. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Rietgorzen als kooi- of volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, op een vogelmarkt of op een vogelbeurs moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevordering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Rietgors is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Rietgors een kans van overleving heeft.

Bij ontsnapping uit de volièrre of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, deel 1, zaadeters opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten, uitgave van de NBvV 2012 – 2020, blz. 54 – 55.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,

uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2011, deel 16, ISBN 9788496553781

Arnoud B. van den Berg, Lijst van Nederlandse vogelsoorten, 2021

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels", 2012, Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars", Uitgave Free Musketeers, 2009, ISBN 978 90 484 0873 3

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, uitgeverij Ornis, 2006. ISBN 9789073217119

Links.

BirdLife International 2012. *Emberiza schoeniclus*. The IUCN Red List of Threatened Species.

Version 2015.2. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn

Kneu

2021, versie 1.2

NBvV code G1. 15.009.001

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Fringillidae = vinken
Geslacht: Carduelis

Soort: **Carduelis cannabina cannabina**

Soorten/ondersoorten:

Er zijn 7 ondersoorten.

Land van herkomst:

Afghanistan; Albania; Algeria; Andorra; Armenia (Armenia); Austria; Azerbaijan; Belarus; Belgium; Bosnia and Herzegovina; Bulgaria; China; Croatia; Cyprus; Czech Republic; Denmark; Egypt; Estonia; Finland; France; Georgia; Germany; Gibraltar; Greece; Hungary; Iran, Islamic Republic of; Iraq; Ireland; Israel; Italy; Jordan; Kazakhstan; Kuwait; Kyrgyzstan; Latvia; Lebanon; Libya; Liechtenstein; Lithuania; Luxembourg; Macedonia, the former Yugoslav Republic of; Malta; Mauritania; Moldova; Montenegro; Morocco; Netherlands; Norway; Palestinian Territory, Occupied; Poland; Portugal; Romania; Russian Federation; Saudi Arabia; Serbia (Serbia); Slovakia; Slovenia; Spain (Canary Is.); Sweden; Switzerland; Syrian Arab Republic; Tajikistan; Tunisia; Turkey; Turkmenistan; Ukraine; United Kingdom; Uzbekistan

Oorspronkelijk biotoop:

In Nederland komt de Kneu voor op de heide- en zandgronden en in het polderlandschap.

Beschrijving vogel:

De Kneu heeft als Nederlandse synoniem: Kneuter en Robijntje.

De Kneu is een vogel van 14 cm. gemeten tussen de punt van de snavel en het uiteinde van de staart.

Er is verschil in kleur tussen de man en de pop.

De man:

De snavel is grijs, iets lichter aan de basis. De oogring is kaneelkleurig, de iris is donkerbruin met een zwarte pupil. De kopbevedering is bruin met een kaneelkleurige ondergrond. Op de kop bevinden zich donkerbruine lengtestreepjes.

De wangstreek is grijsbruin. Op de voorkant van de wangstreek is de baardstreep aanwezig. Deze is vaalbruin van kleur.

Het rugdek is van nek tot stuit kastanjebruin. De stuit heeft een zwartbruine bestreping met een lichtbruine omzoming. De bovenstaart dekveren zijn zwartgestreept.

De keel is kaneelbruin met een donkerbruine keeltekening. Er lopen vanuit de keel twee keelstrepen naar de borst. De borst is kaneelbruin met een grijze waas. De flanken zijn lichtbruin met een donkerbruine bestreping. De buik is crème. Het onderlichaam is licht

crème. De onderstaart dekveren hebben een zwarte schacht waardoor een V- tekening ontstaat.

De vleugeldekveren zijn zwart. De vleugelpennen zijn kastanjebruin. De vleugelspiegels zijn wit.

De staartpennen zijn zwart met witte spiegels.

De pootkleur is donker vleeskleurig met zwarte nagels.

De pop:

De snavel is grijs, iets lichter aan de basis. De oogring is kaneelkleurig, de iris is donkerbruin met een zwarte pupil. De kopbevedering is kaneelkleurig. Op de kop bevinden zich donkerbruine lengtestreepjes.

De wangstreek is kaneelkleurig. Op de voorkant van de wangstreek is de baardstreek aanwezig. Deze is bruingrijs van kleur.

Het rugdek is van nek tot stuit kastanjebruin. De stuit heeft een zwartbruine bestreping met een lichtbruine omzoming. De bovenstaart dekveren zijn zwart met een bruine omzoming.

De keel is kaneelkleurig met een donkerbruine keeltekening. Er lopen vanuit de keel twee keelstrepen naar de borst. De borst is kaneelbruin met een grijze waas. De flanken zijn lichtbruin met een donkerbruine bestreping. De buik is crème. Het onderlichaam is licht crème. De onderstaart dekveren hebben een zwarte schacht waardoor een V- tekening ontstaat.

De vleugeldekveren zijn zwart. De vleugelpennen zijn kastanjebruin. De vleugelspiegels zijn wit.

De staartpennen zijn zwart met witte spiegels.

De pootkleur is donker vleeskleurig met zwarte nagels.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

opmerkingen:

De Kneu wordt gerekend tot de Europese zaadetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Kneu is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Kneu toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring.

Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden hebben waaruit blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Kneu is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bern.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd. De Kneu staat op de nieuwe Rode Lijst van bedreigde Nederlandse broedvogels (bijgewerkt op 21 april 2018) met de status “gevoelig” .

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Kneu** is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk en normaal gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen⁶ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Kneu lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij vinken kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

⁶ Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

Metabole en erfelijke aandoeningen
Traumatische aandoeningen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Kneu.

Kneuen worden zowel in vluchtkooien, als in vluchtjes of volières gehuisvest.

Het selectief fokken vindt vooral in broedkooien plaats, buiten het broedseizoen worden de vogels in vluchtjes of volières gehouden.

De broedkooien hebben bij voorkeur een afmeting van 80 x 40x 50 cm (lxbxh).

Na 35 dagen gaan de jonge vogeltjes naar de volière.

Als vogels binnen worden gehouden moet de luchtvochtigheid schommelen tussen 60 tot 70%.

De luchtkwaliteit in de vogelverblijven moet goed zijn; schoon en voldoende geventileerd. De temperatuur binnen moet niet lager zijn dan 15° C terwijl de maximale temperatuur niet hoger dan 30° C moet bedragen.

Vogels die in een buitenvolière zijn ondergebracht moeten bij vorst naar binnen worden gebracht.

De vogels blijven vrijwillig buiten vliegen bij temperaturen minder dan 15° C.

Vogels zijn gevoelig voor tocht, mist/vocht. In de herfst met nachten met kans op nevel, mist, koude en regen worden de vogels binnen gehouden. Een andere mogelijkheid is de volière te overdekken en zo te zorgen dat deze tocht en vorstvrij is.

De Kneu heeft daglicht nodig. Alleen dan krijgen ze voldoende tijd voor voedselopname en de opbouw van een algemene conditie.

Uitgangspunt is dat de vogels tenminste 15 uren daglicht krijgen. Tijdens de rustperiode is een minimum van 10 uur voldoende.

Licht is belangrijk, daarom moeten binnenverblijven voorzien worden van kunstmatige verlichting door middel van verlichtingsarmaturen. De voorkeur gaat uit naar het gebruik van lichtbronnen die ook een hoeveelheid UV straling uitzenden.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Kneu is aanvullend onderstaand van toepassing:

Gespecialiseerde fokkers houden geen andere vogelsoorten bij hun Kneuen.

Een man met meerdere poppen gaat vaak nog wel.

Mocht de volière voldoende groot zijn, dan kunnen bij voldoende beplanting wel andere vogelsoorten toegelaten worden.

Het fokken met de Kneu.

Kneuen zijn in hun 2e jaar broedrijp.

Het broedseizoen begint in de periode van april – mei.

Als nestkastje maken ze gebruik van een tralienestje. Als de fokker een begin van een nestbodem maakt, zal de Kneu deze zelf verder afbouwen met kokosvezel, mos, sisal en katoen watten.

Per broedseizoen krijgen de vogels bij voorkeur de gelegenheid twee en maximaal drie broedronden door te maken. Dit laatste hangt af van de algehele gezondheid van de vogels. Iedere broedronde worden 4 tot 6 eitjes gelegd. De pop broedt deze zelf uit.

De broedtijd is ca. 13 dagen en het uitkomstpercentage is ca. 80 - 90%.

De ouders brengen zelf de jongen groot.

In de periode naar de jeugdruï is geen opvallend sterftecijfer, in die periode kan al wel het geslacht van de jonge vogeltjes worden vastgesteld.

De jongen komen vervolgens vlot door de rui.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, jan. 1988, blz. 30 e.v.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, aug. 1996, blz. 332 e.v.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, aug. 2002, nlz. 265

Maandblad De Europese Cultuurvogel, 2004, no.6, blz. 245 e.v.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, aug. 2006, blz. 264

BEC. Aug. 2016, blz. 133 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt. Daarnaast zijn er meerdere kleurmutaties bij de fokkers ontstaan en erfelijk vastgelegd.

Door de NBvV zijn voor de soorten uit het geslacht *Carduelis* standaardseisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

Kneuen zijn zaad- en graaneters.

Fabrieksmatig worden voor deze inlandse- of Europese vogels hoogwaardige zaadmengsels aangeboden.

De samenstelling kan variëren afhankelijk van de verschillende seizoenen die de vogels doormaken zoals het broedseizoen, de ruiperiode, het tentoonstellingsseizoen en de rustperiode.

Naast zaden hebben de vogels ook behoefte aan dierlijke eiwitten. Deze kunnen in de vorm van universeelvoer of eivoer aan de vogels worden verstrekt.

Dit type voer wordt ook fabrieksmatig aangeboden maar er zijn ook veel vogelliefhebbers die hun eigen eivoer op kundige wijze maken.

Kiemzaden, onkruidzaden, groenten en fruit kunnen een aanvulling vormen op de voeding van de vogels. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met de hoge vochtwaarden die geen echte voedingswaarde hebben.

Gespecialiseerde fokkers geven hun vogels tijdens het broedseizoen als voedingssupplement ook diepvries pinkies, levende buffalowormen en meelwormen. Dit vanwege een hoog eiwit gehalte, goed voor de groei van de jonge vogeltjes en het in broedstemming brengen van volwassen vogels.

Voor een goede spijsvertering is het nodig dat de vogels over kiezel en grit kunnen beschikken.

Vogels hebben ook mineralen nodig. Deze zitten onvoldoende in de zaadmengsels. Tekorten aan mineralen kunnen ernstige gezondheidsproblemen geven. Om dit te voorkomen zijn diverse zachtvoerders en zelfs voedingssupplementen beschikbaar.

Dagelijks dient schoon drinkwater in drinkfonteintjes of drinkflesjes te worden aangeboden waarbij deze fonteintjes of flesjes ook dagelijks schoongemaakt worden.

Dagelijks hebben vogels schoon badwater nodig voor het onderhoud van de bevedering. Badwater moet slechts een beperkte tijd per dag worden verstrekt om vervuiling tegen te gaan. In volières en vluchten moet een voorziening worden getroffen dat vervuiling van de bodembedekking tegen gaat. En laag kranten kan hiervoor wel gebruikt worden. In kooien kan badwater verstrekt worden door middel van kunststof badjes die tijdelijk voor de kooi worden gehangen. In volières kan badwater worden vertrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Kneuen die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De vogels kunnen gedurende twee jaar als Eigen Kweek worden ingezonden en worden ondergebracht in een universeelkooi.

Identificatie en registratie.

Kneuen moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 2,5 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone.

Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van dergelijke ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Kneu niet verplicht. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Kneuen als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf, zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, op een vogelmarkt of op een vogelbeurs moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Kneu is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Kneu kans van overleving heeft. Deze vogelsoort zal zich niet explosief in de natuur ontwikkelen noch schadelijk zijn voor de Nederlandse natuur en het Nederlands ecosysteem. Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen Europese Cultuurvogels deel 1, zaadeters, opgesteld door de TC Tropische vogels en parkieten, uitgave NBvV, 2012 – 2020, blz. 14 - 15

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Arnoud B. van den Berg, Lijst van Nederlandse vogelsoorten, 2021

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, uitgeverij Ornis, 2006, ISBN 9789073217119

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels", 2012, Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars", Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*, uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2010, deel 15, ISBN 9788496553682.

Links.

BirdLife International 2013. *Carduelis cannabina*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.3. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn Grote Putter

2021, versie 1.2

NBvV code G1.15.002.002

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Fringillidae = vinkachtigen
Geslacht: Carduelis

Soort: **Carduelis carduelis carduelis**

Soorten/ondersoorten:

De Grote putter is de ondersoort *Carduelis c. major*

Andere ondersoorten zijn:

Carduelis c. britannica

Carduelis c. parva

Carduelis c. tschusii

Carduelis c. niedecki

Carduelis c. loudoni *Carduelis c. balcanica*

Carduelis c. brevis

Land van herkomst:

Europa uitgezonderd het noorden van Scandinavië, Rusland,
Turkije, Zuidwest Azië

Oorspronkelijk biotoop:

Bosjes, bosranden en wordt dan vooral gezien op distels en klissen.

Beschrijving vogel:

Voor de Grote Putter worden ook wel de synoniemen major putter, distelvink en bloemputter gebruikt.

De Grote Putter is een vogel van minimaal 15 cm.

Het kleurverschil tussen man en pop is erg klein en kan eigenlijk alleen door ervaren fokkers worden onderscheiden.

De snavel is voor de soort vrij lang en puntig. Hiermee kunnen fijne zaden uit bloemknoppen worden gehaald.

De Grote Putter heeft een karmijnrood masker dat onderbroken wordt door een zwarte teugel, rond de snavel begrensd door zwarte borstelveertjes en kleine baardstrepen. De man heeft een wat vierkant masker, die van een pop is meer afgerond.

Vanaf het masker loopt over de kop tot aan de nek een zwarte ankertekening. In de nek loopt deze tekening uit in een sikkelvorm naar de keel.

De wangkleur is zuiver wit. De wangbevedering sluit naadloos aan op de keel- en borstbevedering die helderder wit is dan de wang.

Rond de snavelbasis bevinden zich borstelveertjes en snorharen. Deze zijn bij de man zwart en bij de pop grijsachtig. Vanuit de snavelbasis van de ondersnavel lopen twee zwarte baardstrepen.

De keelband is crème wit, de nekband is beigeachtig vuilwit.

De rug is vanaf de koptekening tot aan de stuit diepbruin van kleur. Ook de borst en flanken zijn diep bruin, uitvloeiend naar het witte onderlichaam. De buik is wit. De stuit is gebroken wit met een lichtbruine zoom.

Op de witte borst wordt door twee bruine borstvlekken met uitlopers een “paddestoel” (champignonvorm) gevormd. De afscheidingen zijn niet scherp. De omranding dient aan de bovenzijde gesloten te zijn. De stuit is beigeachtig vuilwit.

In het midden van de zwarte slagpennen van de vleugels is de buitenvlag helder geel, met uitzondering van de buitenste twee pennen. De toppen van de arm- en handpennen zijn vuilwit met een beige waas. Hierdoor ontstaat een stiptekening op het vleugeldek.

De staartpennen zijn zwart. De uiteinden zijn vuilwit met een beige waas. Hierdoor ontstaat een witte staartspiegel.

Status in relatie tot relevante wetgeving.

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde “Vogelrichtlijn”.

opmerkingen:

De Grote putter wordt gerekend tot de Europese zaadetende vogels en heeft daarmee de status van “inheemse beschermde” vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Grote putter is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Grote putter toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring.

Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Grote putter is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bern.

Status IUCN Red List.

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de voliëre- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de

bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volièr- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Grote putter** is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk en normaal gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volièr- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volièr- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen⁷ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Grote putter lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij vinken kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

- Virale aandoeningen
- Bacteriële en mycotische aandoeningen
- Parasitaire aandoeningen
- Metabole en erfelijke aandoeningen
- Traumatische aandoeningen

Grote putters willen wel gevoelig zijn voor Coccidiose, schimmelinfecties en de Ecolli bacterie

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volièr- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

⁷ Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Grote putter.

De Grote putters worden bij voorkeur onder gebracht in volières van 300 x 90 x 200 cm of in soortgelijke vluchten.

Tijdens het broedseizoen kunnen Grote putters paarsgewijs ondergebracht worden in broedkooien van bij voorkeur 80 x 40 x 50 cm .

Als vogels in deze broedkooien binnen worden gehouden moet de luchtvochtigheid schommelen tussen 60 tot 70%.

De luchtkwaliteit in de vogelverblijven moet goed zijn; schoon en voldoende geventileerd.

De temperatuur binnen moet niet lager zijn dan 15° C terwijl de maximale temperatuur niet hoger dan 30° C moet bedragen.

Grote putters hebben daglicht nodig. Alleen dan krijgen ze voldoende tijd voor voedselopname en de opbouw van een algemene conditie.

Uitgangspunt is dat de vogels tenminste 15 uren daglicht krijgen. Tijdens de rustperiode is een minimum van 10 uur voldoende.

Licht is belangrijk, daarom moeten binnenverblijven voorzien worden van kunstmatige verlichting door middel van verlichtingsarmaturen. De voorkeur gaat uit naar het gebruik van lichtbronnen die ook een hoeveelheid UV straling uitzenden. Een normale TL buis voldoet hieraan.

De vogels blijven vrijwillig buiten vliegen bij temperaturen minder dan 15° C.

Vogels zijn gevoelig voor mist/vocht. In de herfst met nachten met kans op nevel, mist, koude en regen worden de vogels afgeschermd gehouden door de volièrè of de vluchten te voorzien van een dicht dak en gesloten zijwanden of een tocht- en vorstvrij nachthok.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Grote putter is aanvullend onderstaand van toepassing:

Grote putters kunnen in volières worden gehouden als daar ook andere vogels in ondergebracht zijn.

Gespecialiseerde fokkers geven de voorkeur aan het per koppel onderbrengen van de Grote putter in een volièrè of vlucht.

Het fokken met de Grote putter.

Grote putters zijn in hun tweede jaar broedrijp.

Het broedseizoen begint meestal in april/mei en kan doorlopen tot september.

Het nest van een Grote putter wordt gemaakt in een komvormig open nestkastje, traliekastje, nestkorfje.

De vogels maken zelf met beschikbaar nestmateriaal het nestje.

In het broedseizoen wordt tweemaal en maximaal driemaal de gelegenheid geven om te broeden.

Per broedronde worden vijf tot zes eieren gelegd.

Sommige fokkers halen de vers gelegde eieren weg om ze later terug te plaatsen.

De pop broedt zelf de eieren uit.

De broedtijd bedraagt 12 - 14 dagen. Het uitkomstpercentage is hoog, tot 95%.

De ouders voeren zelf de jongen.

In de periode tot aan de jeugdruï is geen sprake van een opvallend sterftcijfer.

In deze periode zijn nog geen geslachtskenmerken te onderscheiden.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, mei 1998, blz. 204 e.v.
De Europese Cultuurvogel, 2010, no. 4, blz. 149 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt. Daarnaast zijn er meerdere kleurmutaties bij de fokkers ontstaan en erfelijk vastgelegd
Door de NBvV zijn voor inheemse volièrevogels standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

De Grote putter is een zaadeter.

Speciaal voor inheemse vogels worden door verschillende fabrikanten speciale zaadmengsels in de handel gebracht. Deze mengelingen bevatten fijne zaden die zijn afgestemd op putters en b.v. sijzen..

Tijdens het broedseizoen en de periode van de rui wordt zachtvoer verstrekt in de vorm van eivoer

Dit kan fabrieksmatig voer zijn, maar er zijn ook fokkers die dit zelf maken met behulp van beschuitmeel, eieren en Aves opfok. Hieraan kunnen ook nog onkruidzaden toegevoegd worden.

Bekende onkruidzaden zijn teunisbloem, muur, klein hoefblad, kleine zuring, paardenbloem, klis, Mariadistel, elzenproppen en biggenkruid.

Tijdens de periode dat er jonge vogels zijn wordt het voeraanbod uitgebreid met dierlijk eiwit in de vorm van meelwormen, pinkies en buffalowormen.

Het voeren van insecten moet echt beperkt worden tot zo'n 16 dagen waarin er jonge vogels zijn. Bij langer voeren zullen de mannen te vechtlustig worden.

Het totale voedingsaanbod kan naast grit, kalk, sepia en kiezel nog worden aangevuld met diverse sporenelementen.

De vogels krijgen in de volière dagelijks vers drinkwater.
Vers badwater wordt gegeven in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Grote putters die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

Het traject van gewenning gebeurt in fasen; vanuit de volière of vlucht gaan ze eerst in de grote broedkooien en daarna in de tentoonstellingskooi.

De vogels mogen gedurende twee jaar als Eigen Kweek ingezonden worden en ondergebracht in een universeelkooi.

Identificatie en registratie .

Grote putters moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 2,7 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven,

het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van dergelijke ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie deze ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Grote putter niet verplicht. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Grote putters als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Grote putter is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Grote putter kans van overleving heeft.

Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door F.J.M. van der Linden, B. Masman, J. Gerresheim, Gideon Veldhuis, K. Kruize, fokkers van de Grote putter.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volièr- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, deel 2, zaadeters, opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten, uitgave van de NBvV 2012 – 2020, blz. 40 -51

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2.

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, uitgeverij Ornis, 2006, ISBN 9789073217119

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels", 2012, Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars", Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*, uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2010, deel 15, ISBN 9788496553682.

Links.

BirdLife International 2012. *Carduelis carduelis*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.2. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.linxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn

Kleine putter

2021, versie 1.2

NBvV code G1. 15.002.001

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Fringillidae = vinken
Geslacht: Carduelis

Soort: **Carduelis carduelis britannica**

Soorten/ondersoorten:

De Kleine putter is de ondersoort *Carduelis c. britannica*

Andere ondersoorten zijn:

Carduelis c. major
Carduelis c. parva
Carduelis c. tschusii
Carduelis c. niedecki
Carduelis c. loudoni
Carduelis c. balcanica
Carduelis c. brevis

Land van herkomst:

Engeland, Bretagne, Belgische en Nederlandse kustgebieden.

Oorspronkelijk biotoop:

Bosjes, bosranden en wordt dan vooral gezien op distels en klissen.

Beschrijving vogel:

Voor de Kleine putter wordt ook wel de synoniem Elzenputter gebruikt.

De Kleine putter is een vogel van maximaal 12 cm.

Het kleurverschil tussen man en pop is erg klein en kan eigenlijk alleen door ervaren fokkers worden onderscheiden.

De snavel is voor de soort vrij lang en puntig. Hiermee kunnen fijne zaden uit bloemknoppen worden gehaald.

De Kleine putter heeft een karmijnrood masker dat onderbroken wordt door een zwarte teugel, rond de snavel begrensd door zwarte borstelveertjes en kleine baardstrepen. De man heeft een wat vierkant masker, die van een pop is meer afgerond.

Vanaf het masker loopt over de kop tot aan de nek een zwarte ankertekening. In de nek loopt deze tekening uit in een sikkelvorm naar de keel.

De wangkleur is zuiver wit. De wangbevedering sluit naadloos aan op de keel- en borstbevedering die helderder wit is dan de wang.

Rond de snavelbasis bevinden zich borstelveertjes en snorharen. Deze zijn bij de man zwart en bij de pop grijsachtig. Vanuit de snavelbasis van de ondersnavel lopen twee zwarte baardstrepen.

De keelband is crème wit, de nekband is beigeachtig vuilwit.

De rug is vanaf de koptekening tot aan de stuit diepbruin van kleur. Ook de borst en flanken zijn diep bruin, uitvloeiend naar het witte onderlichaam. De buik is wit. De stuit is gebroken wit met een lichtbruine zoom.

Op de witte borst wordt door twee bruine borstvlekken met uitlopers een “paddestoel” (champignonvorm) gevormd. De afscheidingen zijn niet scherp. De omranding dient aan de bovenzijde gesloten te zijn. De stuit is beigeachtig vuilwit.

In het midden van de zwarte slagpennen van de vleugels is de buitenvlag helder geel, met uitzondering van de buitenste twee pennen. De toppen van de arm- en handpennen zijn vuilwit met een beige waas. Hierdoor ontstaat een stiptekening op het vleugeldek. De staartpennen zijn zwart. De uiteinden zijn vuilwit met een beige waas. Hierdoor ontstaat een witte staartspiegel.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde “Vogelrichtlijn”.

opmerkingen:

De Kleine putter wordt gerekend tot de Europese zaadetende vogels en heeft daarmee de status van “inheemse beschermde” vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Kleine putter is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Kleine putter toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring.

Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

Deze vogelsoort is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bern.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Kleine putter**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk en normaal gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen⁸ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Kleine putter lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij vinken kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Kleine putters willen wel gevoelig zijn voor Coccidiose, schimmelinfecties, megabacterie en de Ecolli bacterie

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Kleine putter.

De Kleine putters worden bij voorkeur onder gebracht in volières van 300 x 300 x 200 cm of in soortgelijke vluchten.

Tijdens het broedseizoen kunnen Kleine putters paarsgewijs ondergebracht worden in broedkooien van 80 x 40 x 50 cm .

⁸ Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

Als vogels in deze broedkooien binnen worden gehouden moet de luchtvochtigheid schommelen tussen 60 tot 70%.
De luchtkwaliteit in de vogelverblijven moet goed zijn; schoon en voldoende geventileerd.
De temperatuur binnen moet niet lager zijn dan 15° C terwijl de maximale temperatuur niet hoger dan 30° C moet bedragen.

Kleine putters hebben daglicht nodig. Alleen dan krijgen ze voldoende tijd voor voedselopname en de opbouw van een algemene conditie.
Uitgangspunt is dat de vogels tenminste 15 uren daglicht krijgen. Tijdens de rustperiode is een minimum van 10 uur voldoende.
Licht is belangrijk, daarom moeten binnenverblijven voorzien worden van kunstmatige verlichting door middel van verlichtingsarmaturen. De voorkeur gaat uit naar het gebruik van lichtbronnen die ook een hoeveelheid UV straling uitzenden.

Vogels die in een buitenvolière zijn ondergebracht moeten bij vorst naar binnen worden gebracht.
De vogels blijven vrijwillig buiten vliegen bij temperaturen minder dan 15° C.
Vogels zijn gevoelig voor mist/vocht. In de herfst met nachten met kans op nevel, mist, koude en regen worden de vogels afgeschermd gehouden door de volière of de vluchten te voorzien van een dicht dak en gesloten zijwanden of een tocht- en vorstvrij nachthok.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Kleine putter is aanvullend onderstaand van toepassing:
Kleine putters kunnen in volières worden gehouden als daar ook andere vogels in ondergebracht zijn.
Gespecialiseerde fokkers geven de voorkeur aan het per koppel onderbrengen van de Grote putter in een volière of vlucht.

Het fokken met de Kleine putter.

Kleine putters zijn in hun tweede jaar broedrijp.
Het broedseizoen begint meestal in april/mei.
Het nest van een Kleine putter wordt gemaakt in een open nestkastje, traliekastje, nestkorfje.
De vogels maken zelf met beschikbaar nestmateriaal het nestje.
In het broedseizoen wordt tweemaal en maximaal driemaal de gelegenheid geven om te broeden.

Per broedronde worden vijf tot zes eieren gelegd.
Sommige fokkers halen de vers gelegde eieren weg om ze later terug te plaatsen.
De pop broedt zelf de eieren uit.
De broedtijd bedraagt 12 - 14 dagen. Het uitkomstpercentage is hoog, tot 95%.
De ouders voeren zelf de jongen.
In de periode tot aan de jeugdruï is geen sprake van een opvallend sterftcijfer.
In deze periode zijn nog geen geslachtskenmerken te onderscheiden.

Inventarisatie fokverslagen.

De EC, 2012, no. 6, blz. 256 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt. Daarnaast zijn er meerdere kleurmutaties bij de fokkers ontstaan en erfelijk vastgelegd.

Door de NBvV zijn voor de kooi- en volièrevogels die gerekend worden tot de inheemse beschermde vogels standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

De Kleine putter is een zaadeter.

Speciaal voor inheemse vogels worden door verschillende fabrikanten speciale zaadmengsels in de handel gebracht. Deze mengelingen bevatten fijne zaden die zijn afgestemd op putters en b.v. sijen..

Tijdens het broedseizoen en de periode van de rui wordt zachtvoer verstrekt in de vorm van eivoer

Dit kan fabrieksmatig voer zijn, maar er zijn ook fokkers die dit zelf maken met behulp van beschuitmeel, eieren en Aves opfok. Hieraan kunnen ook nog onkruidzaden toegevoegd worden.

Bekende onkruidzaden zijn teunisbloem, muur, klein hoefblad, kleine zuring, paardenbloem, klis, Maria distel, elzenproppen en biggenkruid.

Tijdens de periode dat er jonge vogels zijn wordt het voeraanbod uitgebreid met dierlijk eiwit in de vorm van meelwormen, pinkies en buffalowormen.

Het voeren van insecten moet echt beperkt worden tot zo'n 16 dagen waarin er jonge vogels zijn. Bij langer voeren zullen de mannen te vechtlustig worden.

Het totale voedingsaanbod kan naast grit, kalk, sepia en kiezel nog worden aangevuld met diverse sporenelementen.

De vogels krijgen in de volière dagelijks vers drinkwater.

Vers badwater wordt gegeven in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Kleine putters die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

Het traject van gewenning gebeurt in fasen; vanuit de volière of vlucht gaan ze eerst in de grote broedkooien en daarna in de tentoonstellingskooi.

De vogels mogen gedurende twee jaar als Eigen Kweek ingezonden worden en ondergebracht in een universeelkooi.

Identificatie en registratie.

Kleine putters moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 2,5 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone.

Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV
De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Kleine putter niet verplicht. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Kleine putters als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Kleine putter is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Kleine putter kans van overleving heeft. Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van dit houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, deel 2, zaadeters, opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten, uitgave van de NBvV 2012 – 2020, blz. 40 – 51.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, uitgeverij Ornis, 2006, ISBN 9789073217119

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvlières en cultuurvogels" 2012, Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars", Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*, uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2010, deel 15, ISBN 9788496553682.

Links.

BirdLife International 2012. *Carduelis carduelis*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2015.2. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Fringillidae = vinken
Geslacht: Carduelis

Soort: **Carduelis chloris domestica**

Soorten/ondersoorten:

Er zijn vijf ondersoorten

Carduelis c. aurantiiventris

Carduelis c. chlototica

Carduelis c. turkestanica

Carduelis c. harrisoni

Carduelis c. muhle

Land van herkomst:

Geheel Europa, uitgezonderd het hoge Noorden

In Nederland vrij algemeen als broedvogel

Oorspronkelijk biotoop:

Parklandschappen, boomgroepen en bosranden.

Beschrijving vogel:

De Groenling is een vogel van circa 16 cm., gemeten tussen de punt van de snavel en het uiteinde van de staart.

De man en pop verschillen van kleur.

De man heeft een olijfgroene kop, hals, nek, waarbij de kleur overdekt is met een bruine waas.

De kop heeft crème borstelveren, de wenkbrauwstreep is groengeel, de baardstreep donker grijsgroen en de teugel grijsgroen.

De rug, keel, borst, flanken en dijen zijn groengeel. De stuit is goudgroen. De buik is geel en het onderlichaam is wit met een gele waas.

De vleugelbochten en spiegels zijn diep geel. De vleugel en staartpennen zijn zwart met grijze omzoming.

De pop heeft een zacht lichtbeige kop, wangen, nek, borstelveren en keel.

Ook de rug is zachtbeige overgoten. De stuit is zachtgeel.

Borst, buik, flanken en dijen zijn zachtbeige overgoten. Het onderlichaam is wit.

De staart is geel met bleekgele toppen.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;

- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 1219/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

opmerkingen:

De Groenling wordt gerekend tot de Europese zaadetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Groenling is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Groenling toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Groenling is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bern.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Groenling**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk en normaal gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volièr- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen⁹ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart.

Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Groenling lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij vinken kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Groenlingen willen wel gevoelig zijn voor Coccidiose.

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volièr- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Groenlingen.

Groenlingen worden bij voorkeur onder gebracht in volières van 200 x 200 x 200 cm of in soortgelijke vluchten.

Tijdens het broedseizoen kunnen Groenlingen ook paarsgewijs ondergebracht worden in broedkooien van 80 x 40 x 50 cm .

Als vogels in deze broedkooien binnen worden gehouden moet de luchtvochtigheid schommelen tussen 60 tot 70%.

De luchtkwaliteit in de vogelverblijven moet goed zijn; schoon en voldoende geventileerd.

De temperatuur binnen moet niet lager zijn dan 15° C terwijl de maximale temperatuur niet hoger dan 30° C moet bedragen.

Groenlingen hebben daglicht nodig. Alleen dan krijgen ze voldoende tijd voor voedselopname en de opbouw van een algemene conditie.

Uitgangspunt is dat de vogels tenminste 15 uren daglicht krijgen. Tijdens de rustperiode is een minimum van 10 uur voldoende.

Licht is belangrijk, daarom moeten binnenverblijven voorzien worden van kunstmatige verlichting door middel van verlichtingsarmaturen. De voorkeur gaat uit naar het gebruik van lichtbronnen die ook een hoeveelheid UV straling uitzenden.

⁹ Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

Vogels die in een buitenvolière zijn ondergebracht moeten bij vorst naar binnen worden gebracht.

De vogels blijven vrijwillig buiten vliegen bij temperaturen minder dan 15° C.

Vogels zijn gevoelig voor mist/vocht. In de herfst met nachten met kans op nevel, mist, koude en regen worden de vogels afgeschermd gehouden door de volière of de vluchten te voorzien van een dicht dak en gesloten zijwanden of een tocht- en vorstvrij nachthok.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Groenling is aanvullend onderstaand van toepassing:

Gespecialiseerde fokkers geven de voorkeur aan het per koppel onderbrengen van de Groenlingen in een volière of vlucht. Ze hebben in gezelschap van andere vogelsoorten toch wel een sterk territorium verdedigend gedrag.

Het fokken met de Groenling.

Groenlingen zijn in hun tweede jaar broedrijp.

Het broedseizoen begint meestal in april/mei.

Het nest van een Groenling wordt gemaakt in een open nestkastje, traliekastje, nestkorfje met een kokosnest vastgebonden in een conifeer of een zelfgebouwd nest in een conifeer of een kapelletje dat bekleed wordt met heggentakjes..

In het broedseizoen wordt tweemaal de gelegenheid geven om te broeden.

Per broedronde worden vier tot zes eieren gelegd.

Sommige fokkers halen de vers gelegde eieren weg om ze later terug te plaatsen.

De pop broedt zelf de eieren uit.

De broedtijd bedraagt 14 dagen vanaf het leggen van het vierde ei.

Het uitkomstpercentage is hoog, tot 95%.

De ouders brengen zelf de jongen groot.

In de periode tot aan de jeugdruï is geen sprake van een opvallend sterftcijfer.

In deze periode zijn nog geen geslachtskenmerken te onderscheiden.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, juni 2001, blz. 246 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt. Daarnaast zijn er meerdere kleurmutaties bij de fokkers ontstaan en erfelijk vastgelegd.

Door de NBvV zijn voor de Groenling standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

De Groenling is een zaadeter.

Speciaal voor inheemse vogels worden door verschillende fabrikanten speciale zaadmengsels in de handel gebracht. Deze mengelingen bevatten zowel grove als fijne zaden.

Tijdens het broedseizoen en de periode van de rui wordt zachtvoer verstrekt in de vorm van eivoer

Dit kan fabrieksmatig voer zijn, maar er zijn ook fokkers die dit zelf maken met behulp van beschuitmeel, eieren, Aves opfok. Hieraan kunnen ook nog kiemzaden toegevoegd worden.

Tijdens de periode dat er jonge vogels zijn wordt het voeraanbod uitgebreid met dierlijk eiwit in de vorm van meelwormen, pinkies en buffalowormen.

Het voeren van insecten moet echt beperkt worden tot zo'n 16 dagen waarin er jonge vogels zijn. Bij langer voeren zullen de mannen te vechtlustig worden.

Het totale voedingsaanbod kan naast grit, kalk, sepia en kiezel nog worden aangevuld met diverse sporenelementen.

De vogels krijgen in de volière dagelijks vers drinkwater.

Dagelijks hebben vogels ook schoon badwater nodig voor het onderhoud van de bevedering. Badwater moet slechts een beperkte tijd per dag worden verstrekt om vervuiling tegen te gaan. In volières en vluchten moet een voorziening worden getroffen dat vervuiling van de bodembedekking tegen gaat.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Groenlingen die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

Het traject van gewenning gebeurt in fasen; vanuit de volière of vlucht gaan ze eerst in de grote broedkooien en daarna in de tentoonstellingskooi.

De vogels mogen gedurende twee jaar als Eigen Kweek ingezonden worden en ondergebracht in een universeelkooi.

Identificatie en registratie.

Groenlingen moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 3,0 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt.

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Groenlingen niet verplicht. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Groenlingen als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf, vogelmarkt of vogelbeurs zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, op een vogelmarkt of op een vogelbeurs moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Groenlingen is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Groenling kans van overleving heeft. Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld. Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door mevr. T. Hermans, H.J. Buizen, W.P.J. van Belle, H. de Jong †, fokkers van Groenlingen..

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, deel 2, zaadeters, opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten , uitgave van de NBvV 2012 – 2020, blz. 53 -69.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren., 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, uitgeverij Ornis, 2006, ISBN 9789073217119

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels", 2012, Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars", Uitgave Free Musketeers, 2009, ISBN 978 90 484 0873 3

Links.

BirdLife International 2012. *Carduelis chloris*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.3. <www.iucnredlist.org>. www.abc.lynxeds.com

Specifieke houderijvoorschrift Kleine barsmsijs

2021, versie 1.2

NBvV code G1. 15. 005.001

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Fringillidae = vinken
Geslacht: Carduelis

Soort: **Carduelis flammea cabaret**

Soorten/ondersoorten:

Binnen de soort komen de volgende ondersoorten voor:

Carduelis f. flammea Noordse barsmsijs
Carduelis f. islandica IJslandse barsmsijs
Carduelis f. rostrata Groenlandse barsmsijs
Carduelis f. hornemanni Witstuitbarsmsijs

Land van herkomst:

De Kleine barsmsijs komt algemeen voor in Canada, Noord Amerika, Europa, Scandinavië en Noord Azië

Oorspronkelijk biotoop:

Naaldbomen, opslag van berken, langs heidevelden maar ook in struiken.

Beschrijving vogel:

De Carduelis flammea cabaret is een klein vogeltje van maximaal 11,5 cm. gemeten tussen de punt van de snavel en het uiteinde van de staart.

In het eerste levensjaar is er nog geen verschil waar te nemen tussen man en pop. In het 2^e levensjaar bezitten de mannen rood op de kop, wangen, borst en stuit. De poppen laten dit rood niet in de bevedering zien, behalve op de kop.

De kop heeft een karmijnrode kruin, de snavel is wasgeel met bruine punt, de wangen en keel zijn warmbruin. Het rugdek is warmbruin, de borstkleur is dit ook, maar het onderlichaam is gebroken wit.

De bestreping op de rug en borst en in de flanken is zwartbruin.

De vleugel en staartpennen zijn zwartbruin. De poten zijn donker hoornkleurig met zwarte nagels.

Status in relatie tot relevante wetgeving.

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;

- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde “Vogelrichtlijn”.

opmerkingen:

De Kleine barmsijs wordt gerekend tot de Europese zaadetende vogels en heeft daarmee de status van “inheemse beschermde” vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Kleine barmsijs is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Kleine barmsijs toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Kleine barmsijs is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bern.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Kleine barmsijs** is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk en normaal gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen¹⁰ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de

¹⁰ Cie DE&W NBvV, Monografie “*Het communiceren met kooi- en volièrevogels*”, 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Kleine barmsijs lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij vinken kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Kleine barmsijs.

Kleine barmsijzen worden zowel in vluchtkooien, als in vluchtjes of volières gehuisvest.

Het selectief fokken vindt vooral in broedkooien plaats, buiten het broedseizoen worden de vogels in vluchtjes of volières gehouden.

De broedkooien hebben bij voorkeur een afmeting van 80 x 40 x 50 cm (lxbxh).

Na 35 dagen gaan de jonge vogeltjes naar de volière.

Als vogels binnen worden gehouden moet de luchtvochtigheid bij voorkeur schommelen tussen 60 tot 70%.

De luchtkwaliteit in de vogelverblijven moet goed zijn; schoon en voldoende geventileerd.

De temperatuur binnen moet niet lager zijn dan 15° C terwijl de maximale temperatuur niet hoger dan 30° C moet bedragen. Overigens verdragen de vogels moeiteloos temperaturen tot matige vorst.

Vogels die in een buitenvolière zijn ondergebracht moeten behoeven dan ook bij lichte tot matige vorst niet naar binnen te worden gehaald.

De vogels blijven vrijwillig buiten vliegen bij temperaturen minder dan 15° C.

Vogels zijn gevoelig voor tocht, mist/vocht. In de herfst met nachten met kans op nevel, mist, en regen worden de vogels binnen gehouden. Een andere mogelijkheid is de volière te overdekken en zo te zorgen dat deze tocht en vorstvrij is. Hiermee wordt ook voorkomen dat een besmetting met ziektes door overvliegende vogels kan plaatsvinden.

Kleine barmsijzen hebben daglicht nodig. Alleen dan krijgen ze voldoende tijd voor voedselopname en de opbouw van een algemene conditie.

Uitgangspunt is dat de vogels tenminste 15 uren daglicht krijgen. Tijdens de rustperiode is een minimum van 10 uur voldoende.

Licht is belangrijk, daarom moeten binnenverblijven voorzien worden van kunstmatige verlichting door middel van verlichtingsarmaturen. De voorkeur gaat uit naar het gebruik van lichtbronnen die ook een hoeveelheid UV straling uitzenden.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Kleine barsijs is aanvullend onderstaand van toepassing:

Gespecialiseerde fokkers houden geen andere vogelsoorten bij hun Barsijsen.

Een man met meerdere poppen gaat vaak erg goed..

Mocht de volière voldoende groot zijn, dan kunnen bij voldoende beplanting wel andere vogelsoorten toegelaten waren, maar dan verdient het aanbeveling daarvoor geen vogelsoorten te nemen die nogal uitbundig een rode kleur in hun bevedering hebben.

Het fokken met de Kleine barsijs.

Kleine barsijsen zijn in hun 2^e jaar broedrijp.

Het broedseizoen begint in de periode van april – mei.

Als nestkastje maken ze gebruik van een tralienestje. Soms maken ze bijvoorbeeld een nest op de bodem in een graspol. Als de fokker een begin van een nestbodem maakt, zal de Kleine barsijs deze zelf verder afbouwen met cocosvezel, mos, sisal en katoen watten.

Per broedseizoen krijgen de vogels bij voorkeur de gelegenheid twee en maximaal drie broedronden door te maken. Dit laatste hangt af van de algehele gezondheid van de vogels. Iedere broedronde worden 4 tot 6 eitjes gelegd. De pop broedt deze zelf uit.

De broedtijd is ca. 13 dagen en het uitkomstpercentage is ca. 80 - 90%.

De ouders brengen zelf de jongen groot.

In de periode naar de jeugdruï is geen opvallende sterftcijfer, in die periode kan het geslacht van de jonge vogeltjes nog niet worden vastgesteld.

De jongen komen vervolgens vlot door de rui.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, jan.2021, blz. 30 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol niet alleen de nominaatvorm, maar ook diverse kleurmutaties worden gefokt.

Door de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers zijn voor deze vogelsoort Standaardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

Kleine barsijsen zijn zaad- en graaneters.

Fabrieksmatig worden voor deze inlandse- of Europese vogels hoogwaardige zaadmengsels aangeboden.

De samenstelling kan variëren afhankelijk van de verschillende seizoenen die de vogels doormaken zoals het broedseizoen, de ruiperiode, het tentoonstellingsseizoen en de rustperiode.

Naast zaden hebben de vogels ook behoefte aan dierlijke eiwitten. Deze kunnen in de vorm van universeelvoer of eivoer aan de vogels worden verstrekt.

Dit type voer wordt ook fabrieksmatig aangeboden maar er zijn ook veel vogelliefhebbers die hun eigen eivoer op kundige wijze maken.

Kiemzaden, onkruidzaden, groenten en fruit kunnen een aanvulling vormen op de voeding van de vogels. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met de hoge vochtwaarden die geen echte voedingswaarde hebben.

Gespecialiseerde fokkers geven hun vogels tijdens het broedseizoen als voedingssupplement ook diepvries pinkies, levende buffalowormen en meelwormen. Dit vanwege een hoog eiwit gehalte, goed voor de groei van de jonge vogeltjes en het in broedstemming brengen van volwassen vogels.

Voor een goede spijsvertering is het nodig dat de vogels over kiezel en grit kunnen beschikken.

Vogels hebben ook mineralen nodig. Deze zitten onvoldoende in de zaadmengsels. Tekorten aan mineralen kunnen ernstige gezondheidsproblemen geven. Om dit te voorkomen zijn diverse zachtvoerders en zelfs voedingssupplementen beschikbaar.

Dagelijks dient schoon drinkwater in drinkfonteintjes of drinkflesjes te worden aangeboden waarbij deze fonteintjes of flesjes ook dagelijks schoongemaakt worden.

Dagelijks hebben vogels schoon badwater nodig voor het onderhoud van de bevedering. Badwater moet slechts een beperkte tijd per dag worden verstrekt om vervuiling tegen te gaan. In volières en vluchten moet een voorziening worden getroffen dat vervuiling van de bodembedekking tegen gaat. En laag kranten kan hiervoor wel gebruikt worden. In kooien kan badwater verstrekt worden door middel van kunststof badjes die tijdelijk voor de kooi worden gehangen. In volières kan badwater worden vertrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Kleine barmsijsen die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De vogels kunnen gedurende twee jaar als Eigen Kweek worden ingezonden en worden ondergebracht in een universeelkooi.

Identificatie en registratie.

Kleine barmsijsen moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 2,5 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Kleine barmsijs niet verplicht.

(Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Kleine barmsijzen als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf, vogelmarkt of vogelbeurs zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, op een vogelmarkt of op een vogelbeurs moet deze de eerste tijd nauwgezet in de gaten worden gehouden. Een tijdelijke quarantaine heeft de voorkeur.. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Kleine barmsijzen is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de kleine barmsijzen enige kans van overleving heeft.

Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door A.H. van de Wetering, Clement Bonte, Jan Vonk, M. Hoogstra, M. Hiemstra, fokkers van de Kleine barmsijzen.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen Europese Cultuurvogels deel 2, zaadeters, opgesteld door de TC Tropische vogels en parkieten, uitgave NBvV, 2012 – 2020, blz. 28 - 34

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*, uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2010, deel 15, ISBN 9788496553682.

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels"2012,
Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars",2009,
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Links.

BirdLife International 2013. *Carduelis flammea*. The IUCN Red List of Threatened Species.
Version 2014.2. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn Grote barmsijs

2021, versie 1.2

NBvV code G1. 15.006.001

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Fringillidae = vinken
Geslacht: Carduelis

Soort: **Carduelis flammea flammea**

Soorten/ondersoorten:

Binnen de soort komen de volgende ondersoorten voor:

Carduelis f. cabaret Kleine barmsijs
Carduelis f. islandica IJslandse barmsijs
Carduelis f. rostrata Groenlandse barmsijs

Land van herkomst:

De barmsijs komt algemeen voor in Canada, Noord Amerika, Europa, Scandinavië en Noord Azië

Oorspronkelijk biotoop:

Naaldbomen, opslag van berken, langs heidevelden, maar ook in struiken.

Beschrijving vogel:

De *Carduelis flammea flammea* is een vogel van 13 cm. gemeten tussen de punt van de snavel en het uiteinde van de staart.

In het eerste levensjaar is er nog geen verschil waar te nemen tussen man en pop. In het 2^e levensjaar bezitten de mannen een karmozijnrode borst, de wangen, de keel en de stuit vertonen een rode gloed. De poppen laten dit rood niet in de bevedering zien.

De kop heeft een karmijnrode kruin, de snavel is wasgeel met bruine punt, de wangen en keel zijn warmbruin. Het rugdek is bruingrijs, de borstkleur is dit ook, maar het onderlichaam is gebroken wit.

De bestreping op de rug en borst en in de flanken is donkerbruin.

De vleugel en staartpenen zijn zwartbruin. De poten zijn donker hoornkleurig met zwarte nagels.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);

- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

opmerkingen:

De Grote barmsijs wordt gerekend tot de Europese zaadetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Grote barmsijs is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Grote barmsijs toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring.

Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Grote barmsijs is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bern.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volièr- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volièr- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Grote of Noordse barmsijs** is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk en normaal gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volièr- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volièr- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen¹¹ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de

¹¹ Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een grote Barmsijs lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij vinken kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van voliëre- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Grote of Noordse barmsijs.

Grote barmsijsen worden zowel in vluchtkooien, als in vluchtjes of voliëres gehuisvest.

Het selectief fokken vindt vooral in broedkooien plaats, buiten het broedseizoen worden de vogels in vluchtjes of voliëres gehouden.

De broedkooien hebben bij voorkeur een afmeting van 80 x 40 x 50 cm (lxbxh).

Na 35 dagen gaan de jonge vogeltjes naar de voliëre.

Als vogels binnen worden gehouden moet de luchtvochtigheid schommelen tussen 60 tot 70%.

De luchtkwaliteit in de vogelverblijven moet goed zijn; schoon en voldoende geventileerd.

De temperatuur binnen moet niet lager zijn dan 15° C terwijl de maximale temperatuur niet hoger dan 30° C moet bedragen.

Vogels die in een buitenvoliëre zijn ondergebracht moeten bij vorst naar binnen worden gebracht.

De vogels blijven vrijwillig buiten vliegen bij temperaturen minder dan 15° C.

Vogels zijn gevoelig voor tocht, mist/vocht. In de herfst met nachten met kans op nevel, mist, koude en regen worden de vogels binnen gehouden. Een andere mogelijkheid is de voliëre te overdekken en zo te zorgen dat deze tocht en vorstvrij is.

Grote barmsijsen hebben daglicht nodig. Alleen dan krijgen ze voldoende tijd voor voedselopname en de opbouw van een algemene conditie.

Uitgangspunt is dat de vogels tenminste 15 uren daglicht krijgen. Tijdens de rustperiode is een minimum van 10 uur voldoende.

Licht is belangrijk, daarom moeten binnenverblijven voorzien worden van kunstmatige verlichting door middel van verlichtingsarmaturen. De voorkeur gaat uit naar het gebruik van lichtbronnen die ook een hoeveelheid UV straling uitzenden.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Grote barsijs is aanvullend onderstaand van toepassing:

Gespecialiseerde fokkers houden geen andere vogelsoorten bij hun Barsijsen.

Een man met meerdere poppen gaat vaak nog wel.

Mocht de volière voldoende groot zijn, dan kunnen bij voldoende beplanting wel andere vogelsoorten toegelaten worden, maar dan verdient het aanbeveling daarvoor geen vogelsoorten te nemen die nogal uitbundig een rode kleur in hun bevedering hebben.

Het fokken met de Grote of Noordse barsijs.

Grote barsijsen zijn in hun 2^e jaar broedrijp.

Het broedseizoen begint in de periode van april – mei.

Als nestkastje maken ze gebruik van een tralienestje. Als de fokker een begin van een nestbodem maakt, zal de Grote barsijs deze zelf verder afbouwen met kokosvezel, mos, sisal en katoen watten.

Per broedseizoen krijgen de vogels bij voorkeur de gelegenheid twee en maximaal drie broedronden door te maken. Dit laatste hangt af van de algehele gezondheid van de vogels. Iedere broedronde worden 4 tot 6 eitjes gelegd. De pop broedt deze zelf uit.

De broedtijd is ca. 13 dagen en het uitkomstpercentage is ca. 80 - 90%.

De ouders brengen zelf de jongen groot.

In de periode naar de jeugdruï is geen opvallende sterftcijfer, in die periode kan al wel het geslacht van de jonge vogeltjes worden vastgesteld.

De jongen komen vervolgens vlot door de rui.

Inventarisatie fokverslagen.

Er zijn geen fokverslagen van de Grote of Noordse barsijs aangetroffen.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt. Door de NBvV zijn voor de soorten uit het geslacht *Carduelis* standaardseisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

Grote of Noordse barsijsen zijn zaad- en graaneters.

Fabrieksmatig worden voor deze inlandse- of Europese vogels hoogwaardige zaadmengsels aangeboden.

De samenstelling kan variëren afhankelijk van de verschillende seizoenen die de vogels doormaken zoals het broedseizoen, de ruiperiode, het tentoonstellingsseizoen en de rustperiode.

Naast zaden hebben de vogels ook behoefte aan dierlijke eiwitten. Deze kunnen in de vorm van universeelvoer of eivoer aan de vogels worden verstrekt.

Dit type voer wordt ook fabrieksmatig aangeboden maar er zijn ook veel vogelliefhebbers die hun eigen eivoer op kundige wijze maken.

Kiemzaden, onkruidzaden, groenten en fruit kunnen een aanvulling vormen op de voeding van de vogels. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met de hoge vochtwaarden die geen echte voedingswaarde hebben.

Gespecialiseerde fokkers geven hun vogels tijdens het broedseizoen als voedingssupplement ook diepvries pinkies, levende buffalowormen en meelwormen. Dit vanwege een hoog eiwit gehalte, goed voor de groei van de jonge vogeltjes en het in broedstemming brengen van volwassen vogels.

Voor een goede spijsvertering is het nodig dat de vogels over kiezel en grit kunnen beschikken.

Vogels hebben ook mineralen nodig. Deze zitten onvoldoende in de zaadmengsels. Tekorten aan mineralen kunnen ernstige gezondheidsproblemen geven. Om dit te voorkomen zijn diverse zachtvoerders en zelfs voedingssupplementen beschikbaar.

Dagelijks dient schoon drinkwater in drinkfonteintjes of drinkflesjes te worden aangeboden waarbij deze fonteintjes of flesjes ook dagelijks schoongemaakt worden.

Dagelijks hebben vogels schoon badwater nodig voor het onderhoud van de bevedering. Badwater moet slechts een beperkte tijd per dag worden verstrekt om vervuiling tegen te gaan. In volières en vluchten moet een voorziening worden getroffen dat vervuiling van de bodembedekking tegen gaat. En laag kranten kan hiervoor wel gebruikt worden. In kooien kan badwater verstrekt worden door middel van kunststof badjes die tijdelijk voor de kooi worden gehangen. In volières kan badwater worden vertrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Grote barsijsen die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De vogels kunnen gedurende twee jaar als Eigen Kweek worden ingezonden en worden ondergebracht in een universeelkooi.

Identificatie en registratie.

Grote of Noordse barsijsen moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 2,7 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone.

Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt.

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Grote of Noordse barsijs niet verplicht.

(Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Grote of Noordse barsijsen als kooi- of volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf, vogelmarkt of vogelbeurs zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, op een vogelmarkt of op een vogelbeurs moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Grote of Noordse barsijs is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Grote of Noordse barsijs kans van overleving heeft.

Deze vogelsoort zal zich niet explosief in de natuur ontwikkelen noch schadelijk zijn voor de Nederlandse natuur en het Nederlands ecosysteem. Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door B. Bekhuis en Fokke Veenstra, fokkers van de grote of Noordse barsijs.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen Europese Cultuurvogels deel 2, zaadeters, opgesteld door de TC Tropische vogels en parkieten, uitgave NBvV, 2012 – 2020, blz. 25 - 38

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Arnoud B. van den Berg, Lijst van Nederlandse vogelsoorten, 2021

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels" 2012,
Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars", 2009,
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*,
uitgeverij Ornis, 2006.
ISBN 9789073217119

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,
uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2010, deel 15, ISBN 9788496553682.

Links.

BirdLife International 2013. *Carduelis flammea*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.3. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn Frater

2021, versie 1.2

NBvV code G1. 15. 009.002

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Fringillidae = vinken
Geslacht: Carduelis

Soort: **Carduelis flavirostris flavirostris**

Soorten/ondersoorten:

Binnen de soort komen zeven ondersoorten voor.

Land van herkomst:

De kuststreek van Noord-, West-Europa, Zuid Rusland en Afghanistan.

Oorspronkelijk biotoop:

Broedt op hoog gelegen heidevelden of aan de kunst.

Beschrijving vogel:

De Frater heeft als synoniem: Steenkneu of Bergkneu.

Er is een gering kleurverschil tussen de man en de pop.

De Frater is een vogel van ca. 13,5 cm. gemeten tussen de punt van de snavel en het uiteinde van de staart.

De snavel is kort en in de zomer grijsgeel, in de winter strogeel. De iris is donkerbruin, de pupil is zwart.

De kopkleur is okerbruin. Op de kop bevinden zich zwartbruine lengtestreepjes. De oogteugel is roestbruin. De nek en rug zijn mat bruin. Op de rug bevindt zich een zwartbruine bestreping. De stuit van de man is paars rood, die van de pop is bruingrijs. De bovenstaartdekveren zijn mat bruin en geelbruin omzoomd.

De keel is matbruin, licht okerbruin. De borst en flanken zijn okerbruin. De borst is zwartbruin gestreept, deze bestreping is iets grover bij de vleugels. De flanken hebben donkerbruine lengtestreepjes. De buik en onderlichaam zijn gebroken wit. De onderstaartdekveren zijn gebroken wit met een lichtbruine omzoming.

De vleugeldeken zijn bruinzwart. De vleugelpennen zijn bruinzwart. De bevedering van de vleugelspiegels hebben een smalle witte zoom in de buitenvlag en een brede witte zoom op de binnenvaan. De buitenste staartpennen zijn bruinzwart, de middelste staartpennen hebben op de buitenvlag een witte zoom.

De poten zijn donkerbruin met zwarte nagels.

Status in relatie tot relevante wetgeving.

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2010/2117 van 9 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

opmerkingen:

De Frater wordt gerekend tot de Europese zaadetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Frater is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Frater toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Frater is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bern.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Frater**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk en normaal gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen.

Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen¹² van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Frater lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij vinken kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Fraters.

Fraters worden zowel in vluchtkooien, als in vluchtjes of volières gehuisvest.

Het selectief fokken vindt vooral in broedkooien plaats, buiten het broedseizoen worden de vogels in vluchtjes of volières gehouden.

De broedkooien hebben bij voorkeur een afmeting van 80 x 40x 50 cm (lxbxh).

Na 35 dagen gaan de jonge vogeltjes naar de volière.

Als vogels binnen worden gehouden moet de luchtvochtigheid schommelen tussen 60 tot 70%.

De luchtkwaliteit in de vogelverblijven moet goed zijn; schoon en voldoende geventileerd.

De temperatuur binnen moet niet lager zijn dan 15° C terwijl de maximale temperatuur niet hoger dan 30° C moet bedragen.

Vogels die in een buitenvolière zijn ondergebracht moeten bij vorst naar binnen worden gebracht.

De vogels blijven vrijwillig buiten vliegen bij temperaturen minder dan 15° C.

¹² Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

Vogels zijn gevoelig voor tocht, mist/vocht. In de herfst met nachten met kans op nevel, mist, koude en regen worden de vogels binnen gehouden. Een andere mogelijkheid is de volière te overdekken en zo te zorgen dat deze tocht en vorstvrij is.

Fraters hebben daglicht nodig. Alleen dan krijgen ze voldoende tijd voor voedselopname en de opbouw van een algemene conditie.

Uitgangspunt is dat de vogels tenminste 15 uren daglicht krijgen. Tijdens de rustperiode is een minimum van 10 uur voldoende.

Licht is belangrijk, daarom moeten binnenvoerblijven voorzien worden van kunstmatige verlichting door middel van verlichtingsarmaturen. De voorkeur gaat uit naar het gebruik van lichtbronnen die ook een hoeveelheid UV straling uitzenden.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Frater is aanvullend onderstaand van toepassing:

Gespecialiseerde fokkers houden geen andere vogelsoorten bij hun Fraters.

Een man met meerdere poppen gaat vaak nog wel.

Het fokken met de Frater.

Fraters zijn in hun 2^e jaar broedrijp.

Het broedseizoen begint in de periode van april – mei.

Als nestkastje maken ze gebruik van een nestkastje met de afmetingen van 10x10x4 cm. Bij voorkeur wordt dit nestkastje aangebracht op een hoogte van minimaal 50 cm. Als de fokker een begin van een nestbodem maakt, zal de Frater deze zelf verder afbouwen met kokosvezel, mos, donker sisal

Per broedseizoen krijgen de vogels bij voorkeur de gelegenheid twee broedronden door te maken.

Dit laatste hangt af van de algehele gezondheid van de vogels.

Iedere broedronde worden 4 tot 5 eitjes gelegd. De pop broedt deze zelf uit.

De broedtijd is ca. 13 dagen en het uitkomstpercentage is ca. 80 - 90%.

De ouders brengen zelf de jongen groot. Het is belangrijk dat de jonge vogels gevoerd worden met insectenpaté, insecten en halfrijpe zaden.

In de periode naar de jeugdruï is geen opvallende sterftcijfer.

De jongen komen vervolgens vlot door de rui.

Inventarisatie fokverslagen.

De Europese Cultuurvogel, uitg. van de BEC, 2006, no. 4, blz. 157 e.v.

De Europese Cultuurvogel, uitg. van de BEC, 2013, no 2, blz. 7 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt. Daarnaast zijn er meerdere kleurmutaties bij de fokkers ontstaan en erfelijk vastgelegd. Door de NBvV zijn voor de soorten die worden gerekend tot de groep Europese Cultuurvogels standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

Fraters zijn zaad- en graaneters.

Fabrieksmatig worden voor deze inlandse- of Europese vogels hoogwaardige zaadmengsels aangeboden.

De samenstelling kan variëren afhankelijk van de verschillende seizoenen die de vogels doormaken zoals het broedseizoen, de ruiperiode, het tentoonstellingsseizoen en de rustperiode.

Naast zaden hebben de vogels ook behoefte aan dierlijke eiwitten. Deze kunnen in de vorm van universeelvoer of eivoer aan de vogels worden verstrekt.

Dit type voer wordt ook fabriekmatig aangeboden maar er zijn ook veel vogelliefhebbers die hun eigen eivoer op kundige wijze maken.

Kiemzaden, onkruidzaden, groenten en fruit kunnen een aanvulling vormen op de voeding van de vogels. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met de hoge vochtwaarden die geen echte voedingswaarde hebben.

Gespecialiseerde fokkers geven hun vogels tijdens het broedseizoen als voedingssupplement ook diepvries pinkies, levende buffalowormen en meelwormen. Dit vanwege een hoog eiwit gehalte, goed voor de groei van de jonge vogeltjes en het in broedstemming brengen van volwassen vogels.

Voor een goede spijsvertering is het nodig dat de vogels over kiezel en grit kunnen beschikken.

Vogels hebben ook mineralen nodig. Deze zitten onvoldoende in de zaadmengsels. Tekorten aan mineralen kunnen ernstige gezondheidsproblemen geven. Om dit te voorkomen zijn diverse zachtvoerders en zelfs voedingssupplementen beschikbaar.

Dagelijks dient schoon drinkwater in drinkfonteintjes of drinkflesjes te worden aangeboden waarbij deze fonteintjes of flesjes ook dagelijks schoongemaakt worden.

Dagelijks hebben vogels schoon badwater nodig voor het onderhoud van de bevedering. Badwater moet slechts een beperkte tijd per dag worden verstrekt om vervuiling tegen te gaan. In volières en vluchten moet een voorziening worden getroffen dat vervuiling van de bodembedekking tegen gaat. En laag kranten kan hiervoor wel gebruikt worden. In kooien kan badwater verstrekt worden door middel van kunststof badjes die tijdelijk voor de kooi worden gehangen. In volières kan badwater worden vertrekt in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Fraters die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De vogels kunnen gedurende twee jaar als Eigen Kweek worden ingezonden en worden op een tijdelijke tentoonstelling ondergebracht in een universeelkooi.

Identificatie en registratie.

Fraters moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 2,5 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone.

Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Frater niet verplicht. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Fraters als kooi- of volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf, vogelmarkt of vogelbeurs zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, op een vogelmarkt of op een vogelbeurs moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Frater is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Frater kans van overleving heeft. Deze vogelsoort zal zich niet explosief in de natuur ontwikkelen noch schadelijk zijn voor de Nederlandse natuur en het Nederlands ecosysteem. Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardreizen Europese Cultuurvogels deel 1, zaadeters, opgesteld door de TC Tropische vogels en parkieten, uitgave NBvV, 2012 – 2020, blz. 17 – 18.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvlières en cultuurvogels" 2012, Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars", 2009, Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*, uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2010, deel 15, ISBN 9788496553682.

Links.

BirdLife International 2012. *Carduelis flavirostris*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.3. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Fringillidae = vinken
Geslacht: Spinus

Soort: **Spinus spinus**

Soorten/ondersoorten:

De Europese Sijs kent geen ondersoorten.

Land van herkomst:

De Sijs is een inheemse vogelsoort en wordt in de avicultuur gerekend tot de Europese Cultuurvogels.

In Nederland is het een schaarse broedvogel, maar een talrijke wintergast en doortrekker. Hij is de enige echte Europese Sijs.

Oorspronkelijk biotoop:

Naaldbossen met veel sparren, maar ook in gemengde bossen.
's Winters vooral in elzen.

Beschrijving vogel:

De sijs heeft als synoniemen: Elzensijs of Bloemsijs

De Sijs heeft een lengte van 11 – 12,5 cm.

De kleur van de Sijsman in nominaat vorm is geelgroen.

De kop en kin zijn zwart met korte lengtestreepjes.

De keel is geelgroen, de wangen zijn grijsgroen.

De wenkbrauwstreep is geel en loopt vanaf de bovenkant van het oog breder naar achter toe uit.

De borst en flanken zijn geelgroen, de buik is gebroken wit.

Op de buitenzijde van de borst loopt in de lengterichting een fijne bestreping die overgaat in de flanken waar deze bestreping grover wordt.

Het rugdek is vanaf de koptekening tot stuit grijsgroen.

Op het rugdek is een fijne regelmatige lengte bestreping aanwezig die bij de man zwaarder is dan bij de pop.

De vleugels zijn zwartbruin. Op beide vleugels bevinden zich vlak onder elkaar twee heldere gele veervelden.

In de slagpennen bevindt zich ook een heldere gele vleugelspiegel.

De buitenvlag van de buitenste staartpennen zijn geel omzoomd waardoor er een spiegeltekening ontstaat.

De pop Sijs is veel minder geelgroen, is voor de buik lichter en meer gestreept.

De kop heeft geen zwarte tekening maar heeft wel korte lengtestrepen.

Status in relatie tot relevante wetgeving.

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

opmerkingen:

De Sijs wordt gerekend tot de Europese zaadetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Sijs is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Sijs toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden hebben waaruit blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Sijs is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bern.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd.

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Sijs**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk en normaal gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen.

Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van voliëre- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen¹³ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Sijs lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij vinken kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

- Virale aandoeningen
- Bacteriële en mycotische aandoeningen
- Parasitaire aandoeningen
- Metabole en erfelijke aandoeningen
- Traumatische aandoeningen

In de jeugdperiode kunnen de sijen gevoelig zijn voor coccidiose.

Huisvesting

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van voliëre- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Sijs

Bij veel fokkers van Sijen zijn de vogels ondergebracht in een vlucht.

Hierin zijn geen andere vogelsoorten aanwezig.

De afmeting van een dergelijke vlucht kan 70 cm. breed, 140 cm. diep en 200 cm. hoog zijn. In zo'n vlucht wordt per koppel gebroed, na het broedseizoen kunnen er meer sijen worden ondergebracht.

De vluchten hebben een dicht dak en bij voorkeur een betegelde of betonnen vloer.

Hierdoor kan een droge omgeving geboden worden waardoor de gevoeligheid voor coccidiose wordt verkleind. Daarnaast wordt met een dicht dak voorkomen dat besmetting met ziektes door overvliegende vogels plaats vindt.

Omdat de vluchten buiten staan is er geen speciale aandacht nodig voor de luchtvochtigheid en de temperatuur. Ook aantallen lichturen lopen mee met het natuurlijke daglicht.

¹³ Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en voliërevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

Tijdens het broedseizoen worden de wanden tussen de vluchten dicht gemaakt om geen verstoring te krijgen in het broedproces van koppels in de aanliggende vluchten.

Sociaal en soortspecifiek gedrag

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Sijs is aanvullend onderstaand van toepassing:

Sijzen kunnen buiten de broedperiode met andere vogelsoorten gehouden worden. Tijdens de broedperiode wordt dit niet gedaan in verband met teveel verstoring van het broeden van de pop.

Het fokken met de Sijs.

De Sijsen zijn in het tweede jaar broedrijp.

Het broedseizoen begint in de maand februari/maart.

Ze komen gemakkelijk tot broeden zowel in een vlucht als in een broedkooi. Een broedkooi moet dan wel minimaal 80 cm breed, 40 cm. diep en 50 cm. hoog zijn.

De vogels broeden in een vrij open nest welke kan bestaan uit een Harzerkooitje, diverse nestkastjes die bijvoorbeeld ook voor kanaries worden gebruikt met als voering een touwnestje.

De vogels maken zelf hun nest met sisal, paarden-, konijnen- koeienhaar en katoen.

Het broedseizoen kan bestaan uit 3 tot soms 4 broedronden.

Tijdens iedere broedronde legt het popje 4 – 7 eitjes die door haar zelf worden uitgebroed.

De broedtijd duurt 12 – 13 dagen. De uitkomst is als regel 85%.

De jongen worden door de ouders zelf groot gebracht.

Dit verloopt goed want in de periode tot aan de jeugdruï vindt er geen opvallende sterfte van de jongen plaats.

De jongen komen vlot door de jeugdruï.

Na de jeugdruï krijgen ze geen specifieke training ten behoeve van een tentoonstelling.

Na het uitvliegen wordt wel een tentoonstellingskooi zonder deurtje in de vlucht geplaatst.

Inventarisatie fokverslagen

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, juni 1953, blz. 136

maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, okt. 1998, blz. 432 e.v.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, maart 2002, blz. 95

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol niet alleen de nominaatvorm, maar ook diverse kleurmutaties worden gefokt.

Door de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers zijn voor deze vogelsoort Standaardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

Voor Sijsen worden door meerdere leveranciers van zaden een speciaal mengsel samengesteld.

Dit zaadmengsel is afgestemd op het in prima conditie houden van de Sijsen en het verbeteren van de fokresultaten.

Vooraf fijne zaadsoorten, opgebouwd uit oliehoudende zaden, nigerzaad, perilla, zaden van wilde planten en boomzaden zoals die van de fijnspaar en larix, behoren tot deze mengsels.

De keuze van zo'n speciaal zaadmengsel is vooral ook gericht op het voorkomen van een te snelle vervetting van de jonge vogels, waardoor de kans op het overlijden door coccidiose sterk wordt verkleind.

In de broedtijd wordt alleen eivoer verstrekt aan vogels met jongen. Dit eivoer kan zelf gemaakt worden met 1 hard gekookt ei met 3 beschuiten en een premix. Ook kan fabrieksmatig samengesteld eivoer worden verstrekt. Zo is er eivoer voor inlandse vogels dat niet alleen extra lysine en methionine bevat voor optimale groei en veeropbouw, maar ook verrijkt is met gedroogde insecten en miereneieren (10%). Ook eivoer voor bijvoorbeeld kanaries kan verstrekt worden, maar dan moet de fokker zelf levende of diepvries insecten toevoegen. Groenvoer wordt ook graag gegeten.

Het totale voedingsaanbod kan naast grit en kiezel nog worden aangevuld met diverse sporenelementen.

De Sijzen krijgen drinkwater in drinkfonteintjes. Dit water wordt dagelijks aangezuurd met medicinaal zoutzuur tot een Ph waarde van 3.8 om bacterie groei te verhinderen. Badwater krijgen de vogels drie maal in de week in open schalen op een krant. Het badwater wordt na een uur verwijderd.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Sijzen die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De Sijs kan gedurende twee jaar als Eigen Kweek worden ingezonden. Tijdens een tijdelijke tentoonstelling wordt de vogel gehuisvest in een universeelkooi.

Identificatie en registratie.

Sijzen moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 2,5 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt. Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV. De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Sijs niet verplicht. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Sijzen als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf, zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt. Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels. Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, moet deze vogel de eerste tijd nauwgezet in de gaten worden gehouden. Een tijdelijke quarantaine heeft de voorkeur. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Sijs is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Sijs kans van overleving heeft. Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld. Daarbij werd de praktijkervaring ingebracht door A.H. van de Wetering, Paul Olde Elferink, K. Kruize, M. Hoogstra, fokkers van Sijzen.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaard Europese Cultuurvogels deel 2, zaadeters, uitgegeven door de NBvV, 2012 – 2020, blz. 7 - 23, samenstelling TC Tropische Vogels en Parkieten.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels" 2012, Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars", 2009, Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, uitgeverij Ornis, 2006. ISBN 9789073217119

Links.

BirdLife International 2014. *Carduelis spinus*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.2 < www.iucnredlist.org >.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn Europese roodmus

2021, versie 1.2

NBvV code G1. 15. 012.001

Taxonomische indeling

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Fringillidae == vinken
Geslacht: Carpodacus

Soort: **Carpodacus erythynus erythynus**

Soorten/ondersoorten:

Er zijn twee ondersoorten.

Carpodacus e. synoicus

Carpodacus e. rubicilla

Land van herkomst:

Het verspreidingsgebied is Midden Europa.

Biotoop

Vochtige terreinen met berken, elzen, wilgenbosjes, struikgewas, open gemengde bossen en parken.

Beschrijving vogel:

De lengte van de vogel is ca 14,5 cm.

Er is een kleurverschil tussen de man en de pop.

De man:

De snavel is zwaar en iets gekromd. De snavelkleur is donker hoornkleurig tot bruin. De iris is donkerbruin met een zwarte pupil. De kopbevedering is rood met een lichte omzoming, overgaand in de roodbruine nek. De wangen zijn rood met een grijze waas aan de achterzijde. De bruine teugelstreep loopt tot aan het oog en loopt onder het oog door. Boven het oog loopt een diep egaal rode wenkbrauwstreep. De nekbevedering heeft een karmozijnrode omzoming. Het rugdek en de mantel zijn vanaf de nek tot aan de stuit roodbruin. De rugbevedering heeft een bruinrode omzoming. De stuit is diep roodbruin. De keel is karmijnrood met een lichte omzoming, uitlopend op de borst. De borst is vanaf de keel rood met een lichte omzoming, overgaand in een witachtige roze overgoten buik. De flanken zijn wit met roze overgoten, bij de vlegelbocht is die kleur iets dieper.

De vleugelpennen zijn zwartbruin, de grote vleugeldekveren zijn grijsbruin met een roodbruine omzoming. De buitenvlag is geelbruin gezoomd. De staartpennen zijn bruin, de onderstaart dekveren zijn roestbruin. De pootkleur is bruinachtig hoornkleurig met donkerbruine nagels.

De pop:

De snavel is zwaar en iets gekromd. De snavelkleur is donker hoornkleurig tot bruin. De iris is donkerbruin met een zwarte pupil. De kopbevedering is bruingrijs, overgaand in de bruine nek. De wangen zijn grijsbruin. De kopbevedering heeft een zwakke streeptekening. De nekbevedering is bruin en heeft een zwakke streeptekening. Het rugdek en de mantel zijn vanaf de nek tot aan de stuit vaal bruinachtig grijs. De rugbevedering heeft een zwartbruine tekening. De stuit is bruingrijs. De keel is zacht bruingrijs. De borst is vanaf de keel zacht bruingrijs met een lichte omzoming, overgaand in een witachtige buik en onderlichaam. De flanken zijn geel bruinachtig.

De vleugelpennen zijn zwartbruin, de grote vleugeldeken zijn grijsbruin met een roodbruine omzoming. De buitenvlag is roze gezoomd. De staartpennen zijn bruin, de onderstaartdekveren zijn roestbruin. De pootkleur is bruinachtig hoornkleurig met donkerbruine nagels.

Status in relatie tot relevante wetgeving

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

Opmerkingen:

De Europese roodmus wordt gerekend tot de Europese zaadetende vogels en heeft daarmee de status van "inheemse beschermde" vogelsoort.

Het houden van en fokken met de Europese roodmus is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Europese roodmus toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden hebben waaruit blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Roodmus is geplaatst op bijlage II van het Verdrag van Bern.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2012 = niet bedreigd
De Roodmus heeft op de nieuwe Rode lijst van bedreigde Nederlandse broedvogels (bijgewerkt 21 april 2018) de status "gevoelig".

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Europese roodmus** is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk en normaal gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volièrè- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volièrè- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen¹⁴ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Europese roodmus lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij vinken kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

- Virale aandoeningen
- Bacteriële en mycotische aandoeningen
- Parasitaire aandoeningen
- Metabole en erfelijke aandoeningen
- Traumatische aandoeningen

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volièrè- en kooivogels is opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

¹⁴ Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Europese roodmus.

De Europese roodmus kan het best ondergebracht worden in een ruime beplante volièrre met enkele hoog geplaatste takken of zitstokken.

Per koppel moet minimaal gerekend worden met een grondoppervlakte van 50 x 50 cm.

De volièrre moet tenminste 2 m. hoog zijn.

Naast een beplante volièrre dienen de vogels te kunnen beschikken over een droog en tochtvrij nachthok, waarin de relatieve luchtvochtigheid niet hoger is dan 75%.

De temperatuur is niet zo belangrijk, wel het aantal lichturen welke toch tenminste 13 uur moet zijn.

Hoe meer lichturen des te eerder zijn de vogels broedrijp.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren is beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Europese roodmus is aanvullend onderstaand van toepassing:

Sommige fokkers geven er de voorkeur aan geen andere soorten in een volièrre onder te brengen. Anderen plaatsen de vogels zonder problemen in gemengde volièrres.

Het verdient evenwel aanbeveling deze vogels niet te plaatsen in dezelfde ruimte waarin ook roodfactorige vogels zijn ondergebracht.

Kritieke situaties ontstaan ook wanneer de jonge mannen rood beginnen te kleuren. Dan kunnen de oudere mannen beter tijdelijk gescheiden worden van de jongen.

Het fokken met de Europese roodmus.

Het fokken met Europese roodmussen is niet moeilijker dan met andere vinkachtigen.

De vogels zijn in het 2^e jaar broedrijp.

Het broedseizoen begint als regel in mei, bij gebruik van kunstmatige verlichting kan dit wel verschoven worden naar maart.

Het nest is vrij eenvoudig. Als basis kan een houten of kunststof nestbakje worden gebruikt zoals deze ook bij b.v. kanaries gebruikt worden. Ze maken dan met nestmateriaal een open nest.

De vogels kunnen buiten in de volièrre broeden als het nest wat wordt beschermd tegen regen.

Ook kan in broedkooien worden gefokt.

De afmeting van deze broedkooien moet tenminste 50 x 50 x 50 cm zijn.

Per broedjaar worden maximaal twee broedronden mogelijk gemaakt, daarna worden de mannen en poppen gescheiden.

Per broedronde worden vier tot vijf eitjes gelegd die door de pop zelf worden uitgebroed.

De broedtijd is 13 – 14 dagen waarna het gemiddelde uitkomstpercentage 85% is.

De ouders brengen samen de jongen groot.

In de periode tot aan de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

De vogels komen vlot door de jeugdruï.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, nov. 1986, blz. 503

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, april 2021, blz. 20 e.v.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt. Door de NBvV zijn voor zaadetende Europese vogels standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

De Europese roodmus is een zaadeter.

Een goed kanariezaad mengsel is een goede basis voor de voeding van deze vogel. Dit zaadmengsel kan aangevuld worden met eivoer (rood) en levend voer in de vorm van meelwormen waarvan de kop verwijderd is.

In een beplante volière worden ook graag insecten en bladluizen gegeten. Ook een stukje appel eten ze graag.

Het eivoer dat gegeven wordt moet rood eivoer zijn waaraan enig kleurstimulerende voeding is toegevoegd om de kleur van de bevedering van de man te versterken.

Zonder roodvoer vervaagt deze kleur. Dit eivoer is fabrieksmatig verkrijgbaar, maar kan ook zelf worden aangemaakt.

Grit, kiezel en schoon drinkwater mogen niet in het voedsel aanbod ontbreken.

Ook kunnen ter bevordering van de algehele conditie voedingssupplementen worden verstrekt in de vorm van vitamines, mineralen en aminozuren.

Europese roodmussen hebben naast zaadmengsels ook schoon en vers drinkwater nodig. Het is ook wenselijk dat regelmatig schoon en vers badwater, bij voorkeur in schalen, tot hun beschikking staat.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Europese roodmussen die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

De vogels worden gedurende drie jaar gevraagd als Eigen Kweek en worden tijdens de tentoonstelling ondergebracht in een universeelkooi.

Identificatie en registratie.

Europese roodmussen moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 2,9 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone.

Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de Europese roodmus verplicht.

Aanschaf.

De aanschaf van een koppel Europese roodmussen als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Europese roodmus is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Europese roodmus een kans van overleving heeft.

Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, deel 1, zaadeters, opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten, uitgave van de NBvV 2012 – 2020 n, blz. 20 – 21.

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013.-2.

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,

uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2010, deel 15, ISBN 9788496553682.

Arnoud B. van den Berg, Lijst van Nederlandse vogelsoorten, 2021

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels" 2012, Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, Europese cultuurvogels in opmars", 2009
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Herman Kremers, *Beschermd of niet...uw vogels en de wet*, uitgeverij Ornis, 2006.
ISBN 9789073217119

Links.

BirdLife International 2012. *Carpodacus erythynus*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2015.2. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Specifieke houderijrichtlijn Appelvink

2021, versie 1.2

NBvW code G1. 15.017.001

Taxonomische indeling.

Klasse: Aves = vogels
Orde: Passeriformes = zangvogels
Familie: Fringillidae = vinken
Geslacht: Coccothraustes

Soort: **Coccothraustes coccothraustes**

Soorten/ondersoorten:

Er zijn vijf ondersoorten:
Coccothraustes c. buvryi
Coccothraustes c. nigricans
Coccothraustes c. humii
Coccothraustes c. schulpini
Coccothraustes c. japonicus

Land van herkomst:

De nominaatvorm heeft als verspreidingsgebied de Middellandse Zee, behalve Mallorca, tot in de Kaukasus, sommige delen van Engeland. De Noordelijkste grens ligt tot Zuid Scandinavië

Oorspronkelijk biotoop:

Komt voor in cultuurlandschappen met middelhoge bomen en struiken. Komt in de steden voor in parken en tuinen.

Beschrijving vogel:

De Appelvink is een vogel met een forse indruk en een grootte van ca 18 cm.

De Appelvink heeft als synoniemen: kersenvink en kernbijter.

Er is kleurverschil tussen de man en de pop.

De man:

De driehoekige krachtige snavel is hoornkleurig, maar in het broedseizoen staalblauw.

Om de snavelbasis loopt een zwarte lijn.

De ogen zijn bleek roodbruin met een donkerbruine pupil.

De kopbevedering is bleekbruin, overgaand in kaneelbruin. De wangstreek is geelbruin. De teugelstreep is zwart. De nek is lichtgrijs. Deze kleur loopt door tot in de hals. De rug is warm donkerbruin, de onderrug is donkerbruin met een grijze waas. De stuit is kaneelkleurig.

De bovenstaart dekveren zijn roestbruin.

De keelvlek is zwart met een bleke omzoming. De hals is lichtgrijs. De borst, buik en scheenbenen zijn licht zacht roodbruin. De flanken zijn iets donkerder. De onderstaart dekveren zijn wit.

De vleugeldekveren zijn wit, wat de witte schouderband vormt.. De kleine vleugeldekveren zijn wit. De slagpennen in de vleugel zijn zwart met staalglans. De buitenste vleugelpennen zijn donkerblauw met dwarse sierveren. De buitenvlag van de staartpennen is zwart, de binnenvaan is wit. Het uiteinde van de staart is een witte band.

De pootkleur is vleeskleurig bruin met donkerbruine nagels.

De pop:

De driehoekige krachtige snavel is hoornkleurig, maar in het broedseizoen staalblauw.

Om de snavelbasis loopt een zwarte lijn.

De ogen zijn bleek roodbruin met een donkerbruine pupil.

De kopbevedering is grijs met een bruine waas. De wangstreek is bleekbruin. De teugelstreep is grijs. De nek is beige grijs. Deze kleur loopt door tot in de hals. De rug is mat donkerbruin, de onderrug is bruingrijs. De stuit is bleek kaneelkleurig.

De bovenstaart dekveren zijn licht roestbruin.

De keelvlek is zwart grijs met een bleke omzoming. De hals is beige grijs. De borst, buik en scheenbenen zijn bleekbruin met een grijze waas. De flanken zijn iets donkerder. De onderstaart dekveren zijn wit.

De vleugeldekveren zijn wit, wat de witte schouderband vormt.. De kleine vleugeldekveren zijn wit. De slagpennen in de vleugel zijn zwart met staalglans. De buitenste vleugelpennen zijn donkerblauw met dwarse sierveren. De buitenvlag van de staartpennen is zwart, de binnenvaan is wit. Het uiteinde van de staart is een grijs witte band.

De pootkleur is vleeskleurig bruin met donkerbruine nagels.

Status in relatie tot relevante wetgeving.

Het houden van deze vogelsoort is toegelaten:

- a) onder wet- en regelgeving omtrent gevaar voor de volksgezondheid (besmetting en zoönosen) onder referentie: Wet dieren, artikel 2.1, derde lid; artikel 5.3, derde lid en artikel 8.4 eerste lid;
- b) onder gestelde regelen Gevaarlijke dieren:
onder referentie: Advies RDA 2005/04: Houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier, blz. 43;
- c) onder de in de Wet natuurbescherming gestelde regelen (o.a. m.b.t. invasieve soorten onder referentie: § 3.8, art. 3.38 en de EU verordening 1143/2014);
- d) onder de CITES reglementen, EU Richtlijnen m.b.t. soortbescherming, onder referentie: Verordening (EU) Nr. 2019/2117 van 29 november 2019.
- e) met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de Europese Verordening 2009/147/EG, de zogenaamde "Vogelrichtlijn".

opmerkingen:

Het houden van en fokken met de Appelvink is alleen toegestaan als voldaan wordt aan de bepalingen die zijn opgenomen in de regeling natuurbescherming. Deze regeling is een ministeriele regeling bij de Wet natuurbescherming

Deze regeling geeft aan dat het houden van en fokken met de Appelvink toegestaan is als de vogel voorzien is van een door de Minister afgegeven naadloos gesloten pootring. Daarnaast moet er een registratie hebben plaatsgevonden waarvan blijkt aan wie die ringen zijn afgegeven.

De Appelvink komt voor op bijlage II van het Verdrag van Bern.

Status IUCN Red List:

De beschreven vogelsoort heeft de status Least Concern ver 3.1, 2014 = niet bedreigd.

Doelstelling houderijrichtlijn.

Het hobbymatig en duurzaam houden van en of fokken met een vogelsoort dat wordt gerekend tot de volière- en kooivogels, vindt plaats op basis van het schriftelijk vastgelegd beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en met in achtneming van de bepalingen zoals die zijn opgenomen in de CODEX welke voor het houden van en fokken met volière- en kooivogels is opgesteld.

De basis van deze houderijrichtlijn voor de **Appelvink**

is het scheppen van zodanige voorwaarden dat het welzijn en de gezondheid van deze vogelsoort gewaarborgd is. Deze borging richt zich op het kunnen uitoefenen van het natuurlijk en normaal gedrag, het in stand houden van een goede gezondheid door het bieden van een goede huisvesting en een goede voeding.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

De aantoonbaar in Nederland gehouden en gefokte volière- en kooivogels kunnen op basis van de daarvoor geldende (niet eensluitende) definities worden gerekend tot de groep gedomesticeerde dieren. Ze leven niet meer in hun natuurlijke omgeving, maar in een houderij omgeving en zijn afhankelijk van de omgevingscondities die de houder hen aanbiedt.

Toch behouden gedomesticeerde vogelsoorten een aantal van hun natuurlijke gedragingen. Vormen van natuurlijk gedrag beschouwen we de voortbeweging, voedselopname en foerageer gedrag, de voortplanting, territoriaal gedrag, de onderlinge socialisatie, verzorging en hygiëne.

De houder en fokker van volière- en kooivogels zal een meer dan minimaal kennisniveau moeten hebben van de normale gedragingen¹⁵ van de vogels. De manier waarop met deze kennis wordt omgegaan in de relatie tussen houder en vogel heeft veel invloed op de emoties en stressfactoren die de vogel ervaart. Een goede positieve relatie tussen houder en vogel heeft tot resultaat dat de vogel minder angst voor mensen ontwikkelt. Dit verlaagt niet alleen de invloed van veel stressfactoren, maar maakt het omgaan met vogels gemakkelijker.

Gezondheid.

Bij het in acht nemen van goede hygiënische maatregelen en het aanbieden van een uitgebalanceerd voer en voedingssupplementen zal een Appelvink lang in een goede gezondheid verkeren.

Door insleep van buiten af of door het overbrengen door stekende insecten kunnen de vogels in aanraking komen met alle ziekten die bij zangvogels bekend zijn.

Veel voorkomen ziekten bij vinken kunnen ingedeeld worden in onderstaande groepen:

Virale aandoeningen

Bacteriële en mycotische aandoeningen

Parasitaire aandoeningen

Metabole en erfelijke aandoeningen

Traumatische aandoeningen

¹⁵ Cie DE&W NBvV, Monografie "Het communiceren met kooi- en volièrevogels", 2020, uitgave NBvV Documentnummer 2020 DE&W 04

Huisvesting.

Algemeen.

De algemene richtlijnen met betrekking tot de huisvesting van volière- en kooivogels zijn opgenomen in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Specifieke huisvestingsrichtlijnen voor de Appelvink.

Appelvinken worden bij voorkeur gehuisvest in een volière.

Sommige fokkers hebben een volière waarin geen andere vogelsoorten in voorkomen, anderen hebben een ruime volière waarin dat vaak wel kan.

Een vloeroppervlakte van zo'n 5000 cm² volstaat om een Appelvink de mogelijkheid te bieden zijn natuurlijk gedrag te tonen.

Het is mogelijk meerdere poppen bij een man te plaatsen als er ook gezorgd wordt voor voldoende nestkastjes.

In de buitenvolière zijn ze bestand tegen strenge vorst.

In volières die in een binnenruimte worden geplaatst moeten voorzieningen aangebracht worden die toch wel de luchtkwaliteit bewaken en zorgen voor voldoende lichturen.

Sociaal en soortspecifiek gedrag.

De basis principes ten aanzien van een passend respons op sociale interacties en het tonen van soortspecifiek gedrag en het vermijden van stressfactoren zijn beschreven in het "Handboek Vogelverzorging" zoals deze is uitgegeven door de NBvV.

Voor de Appelvink is aanvullend onderstaand van toepassing:

Tijdens het broedseizoen zullen de mannen hun territorium flink verdedigen. meerdere koppels bij elkaar is af te raden omdat de mannen onderling erg agressief kunnen zijn.

Buiten het broedseizoen kunnen ze wel met andere vogelsoorten gehouden worden als de volière maar groot is en er ruimte is om te schuilen.

Het fokken met de Appelvink.

Appelvinken zijn in hun tweede jaar broedrijp.

Ervaren fokkers geven de voorkeur aan wat oudere vogels.

Het broedseizoen begint omstreeks de maand april.

De vogels zijn wat slechte nestbouwers maar kunnen toch zelf een nest maken in een gevorkte tak of in een open nestkastje. Als nestmateriaal wordt gras, mos, kokosvezels en dergelijke gebruikt.

Ook willen ze wel broeden in een zogenaamd kapelletje voorzien van een draadkorfje.

Het aantal broedrondes per seizoen wordt beperkt tot twee.

Per broedronde worden gemiddeld vier eitjes gelegd, die door de pop zelf worden uitgebroed.

De broedtijd bedraagt 14 dagen.

De ouders brengen zelf de jongen groot.

In de periode tot aan de jeugdruï is er geen opvallend sterftcijfer.

Inventarisatie fokverslagen.

Maandblad Onze Vogels, uitg. NBvV, april 1988, blz. 166 e.v.

Fokverslagen BEC.

Domesticatie.

Het domesticatietraject heeft zich zodanig ontwikkeld dat er sinds 2001 succesvol met de nominaatvorm van deze vogelsoort wordt gefokt. Door de NBvV zijn voor de Appelvink standardeisen opgesteld.

Voeding, drinken en badwater.

De Appelvink is een zaadetende vogel.

Afhankelijk van het seizoen zijn er voor de Appelvink diverse zaadmengelingen voor tropische vogels beschikbaar, welke aangevuld kunnen worden met zaden voor grote parkieten en papegaaien, onkruidzaad en kiemzaad.

Tijdens het broedseizoen kan het dierlijk eiwit wat opgevoerd worden door het verstrekken van insecten, diepvries pinkies, levende buffalowormen en insecten uit de natuur.

Als zachtvoer krijgen de Appelvinken een mengsel van eivoer/krachtvoer en universeelvoer.

Het totale voedingsaanbod kan naast grit, kalk, sepia en kiezel nog worden aangevuld met diverse sporenelementen.

De vogels krijgen in de volière dagelijks vers drinkwater.

Vers badwater wordt gegeven in open schalen.

Overigen.

Deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.

Appelvinken die gaan deelnemen aan een tijdelijke tentoonstelling moeten vroegtijdig gewend raken aan de tentoonstellingskooi. Deze gewenning kost tijd maar voorkomt stress bij de vogel tijdens de keuring en tentoonstelling.

Deze vogelsoort kan gedurende twee jaar ingezonden worden als Eigen Kweek en worden ondergebracht in een kleine kistkooi.

Identificatie en registratie

Appelvinken moeten als beschermde inheemse vogels voorzien zijn van een naadloos gesloten pootring van 3,5 mm waarop vermeld staat: de bond die de ring heeft afgegeven, het jaar waarin deze is afgegeven, de code NL, de ringdiameter, het kweeknummer van de fokker en het volgnummer. Daarnaast is een dergelijke ring voorzien van een breukzone. Bij beschadiging van de ring door b.v. oprekken, zal de ring breken en onbruikbaar worden. Belangrijk is dat de juiste ringmaat is gebruikt..

Deze ringen moeten afzonderlijk worden besteld bij de NBvV

De uitgever van deze ringen dient een administratie bij te houden waaruit blijkt aan wie dergelijke ringen zijn afgegeven.

De houder van een ongeringde vogelsoort dat staat vermeld op bijlage II van het Verdrag van Bern moet via een administratie kunnen aantonen hoe die de vogel in bezit is gekomen. (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1a)

De registratie van de geringde vogels kan plaats vinden door middel van een fokregister dat o.a. digitaal verkrijgbaar is. Deze registratie is voor de geringde Appelvink niet verplicht (Besluit natuurbescherming art. 3.27, lid 1 – Regeling natuurbescherming art. 3.24)

Aanschaf.

De aanschaf van Appelvinken als volièrevogel kan bij voorkeur plaats vinden bij een fokker die vanuit zijn vogelverblijf, zijn eigen gefokte vogels te koop aanbiedt.

Op die wijze kan de koper geïnformeerd worden over de achtergronden van de aan te schaffen vogels.

Het verdient aanbeveling dat de verkoper aan de koper niet alleen een overdrachtsverklaring afgeeft, maar ook een kopie van de bijbehorende houderijrichtlijn.

Na aankoop van een vogel bij een fokker, moet deze tenminste gedurende een periode van vier weken in quarantaine worden gehouden. Nauwkeurige observatie is nodig om vast te stellen of de vogel geen ziekteverschijnselen laat zien en of in de bevedering geen ongewenste mijten bij zich draagt.

Risico Inventarisatie en Evaluatie RIE.

Bij de Appelvink is geen natuurlijk gedrag of een gedragstoornis bekend dat aanleiding zal geven tot ongewenst fysiek gevaar voor de mens. Voorwaarde daarbij is wel dat de vogel op de juiste manier wordt behandeld o.a. door de wijze waarop deze door de houder b.v. wordt vastgehouden en geen onnodige stressfactoren worden versterkt door het op de onjuiste manier vangen van de vogel.

Mate van invasiviteit (overlevingskans bij ontsnapping) en schade.

In geval van ontsnapping is het mogelijk dat de Appelvink kans van overleving heeft. Bij ontsnapping uit de volière of vogelkooi zal deze vogelsoort geen gezondheidsproblemen bij mensen of economische schade veroorzaken.

Het opstellen van deze houderijrichtlijn.

Onder redactie van de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is deze houderijrichtlijn opgesteld.

Literatuur.

Handboek Vogelverzorging, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

Brochure *Algemene Informatie* m.b.t. de geldende regels die van toepassing zijn op het ringen van volière- en kooivogels, uitgegeven door de NBvV.

CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volière- en kooivogels door leden van de NBvV.

Standaardeisen voor Europese Cultuurvogels, deel 1, zaadeters, opgesteld door de TC Tropische Vogels en Parkieten, uitgave van de NBvV 2012 – 2020, blz. 95 - 96

Stichting Diergeneeskundig Memorandum, Tijdschrift Bijzondere Gezelschapsdieren 2013-2

Arnoud B. van den Berg, *Lijst van Nederlandse vogelsoorten*, 2021

Lou Megens, 't Jaar rond, over natuur, vogels, biotoopvolières en cultuurvogels" 2012
Uitgave Welzo bv, serie Over Dieren. ISBN 978 90 5821 632 8

Lou Megens, *Europese cultuurvogels in opmars*", 2009
Uitgave Free Musketeers, ISBN 978 90 484 0873 3

Josep del Hoyo, Andrew Elkott, Jordi Sargatal & David A. Christie, *Handbook of the Birds of the World.*,
uitg.: Lynx Edicions, Spanje, 2010, deel 15, ISBN 9788496553682

Herman Kremers, *Beschermde of niet...uw vogels en de wet*, uitgeverij Ornis, 2006.
ISBN 9789073217119

Links.

BirdLife International 2014. *Coccothraustes coccothraustes*. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2014.3. <www.iucnredlist.org>.

www.ibc.lynxeds.com

www.vogelindex.nl

Bijlage A:
Huisvestingsmatrix voor vogels uit de clusters 1a en 1b.

Zaadetende inheemse kooi- en volière vogels.

Grootte van de vogel	Jaarcyclus	Huisvesting systeem	Aantal vogels
	Rustperiode	Buitenvolière met nachthok Buitenvlucht met nachthok Binnen volière Binnen vlucht Vluchtkooi 100 x 100 x 50 cm.	
Van 11 – 14 cm Van 15 – 18 cm. Meer dan 18 cm.	Vorbereiding broedseizoen	Kooi 80 x 40 x 50 cm. Kooi 100 x 40 x 50 cm. Kooi 100 x 100 x 50 cm.	
Van 11 – 14 cm Van 15 – 18 cm. Meer dan 18 cm	Broedseizoen	Broedkooi 40 x 40 x 50 cm. Broedkooi 50 x 40 x 50 cm. Broedkooi 50 x 50 x 50 cm Of nestgelegenheid in vluchten, volières en aangebouwde nachthokken.	1 koppel
	Rustperiode Incl. ruiperiode	In volière, vlucht of vluchtkooi	
Van 11 - 14 cm Van 15 – 18 cm. Meer dan 18 cm.	Vorbereiding deelname aan evenementen	Kooi 40 x 40 x 50 cm. Kooi 50 x 40 x 50 cm Kooi 50 x 50 x 50 cm.	
	Deelname aan tijdelijke evenementen	Voorgeschreven Tentoonstellingskooi	1
	Rustperiode	Zie start matrix	

In verband met het normaal en soorteigen gedrag van inheemse cultuurvogels is gekozen voor een kooihoogte van 50 cm.